

TÜRK-İS

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

Mart 1989

Sayı: 233

**Sözleşmeler Kilitlendi
İşçiler Direnişte**

AYLIK
EĞİTİM
VE
MESLEK
DERGİSİ

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
AYLIK
YAYIN
ORGANIDIR

MART

1989

Sayı : 233

SAHİBİ :

TÜRKİYE İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
ADINA
GENEL BAŞKAN
ŞEVKET YILMAZ

YAZIŞLARI MÜDÜRÜ :

ERDAL TÜT

MÜESSESE MÜDÜRÜ :

ORHAN BALABAN

YAZI KURULU :

BURHAN DODANLI
ERKİN OKAY

DERGİ ADRESİ :

TÜRK-İŞ GENEL MERKEZİ
KIZILAY-ANKARA
Tel: 33 38 24

ABONE :

Yurtiçi, 6 aylık 9.000.-TL.
Yıllık 18.000.-TL.
Yurtdışı 6 aylık 20.000.-TL.
Yıllık 40.000.-TL.

FOTOĞRAFLAR:

NIHAT ÜSTÜN

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
TÜRK-İŞ PASAJI NO: 2
KIZILAY-ANKARA
TEL : 134 14 71

BASKI TARİHİ : 7.4.1989

İçindekiler

1	İŞÇİLER PASİF DİRENİŞTE
3	YEREL SEÇİMLER YAPILDI
4	KAMUDA SÖZLEŞMELER KILITLENDİ
7	DEĞERLENDİRME
10	HÜKÜMET TOPLU SÖZLEŞMELERİ ÇIKMAZA SOKMUŞTUR
11	AVRUPA SENDİKACILIK HAREKETİ İÇİNDE TÜRK SENDİKALARI
14	DEMİR - ÇELİK GREVİNİN ERTELENMESİNE TEPKİ
15	KÖŞEMDEN
16	EĞİTİM
17	ŞUBE YÖNETİCİLERİ TEMEL EĞİTİM SEMİNERİ
18	SENDİKACILIK ve DEMOKRASİ
20	ÇALIŞAN KADINLAR BİRİNCİ KURULTAYI
26	DELEGELER SORUNLARINI DİLE GETİRDİLER
28	ÇALIŞAN KADINDAKİ AYRICALIK GİDERİLMELİDİR
29	ÇEVREMİZDEKİ ÖZÜRLÜLER: ÇOCUKLAR
31	TÜKETİCİNİN KORUNMASI
33	TOÇOĞLU, YENİDEN BAŞKAN
34	TMMOB PANELİ
35	TARIM-İŞ BAŞKANLAR KURULU
36	MART'89 GIDA HARCAMASI
37	KOZAKLI'DAN GÖÇÜN SEBEPLERİ
39	TÜRK İŞÇİSİ KÖLE GİBİ
40	TİSLERDE SON DURUM

DERGİMİZ
BASIN AHLAK
YASASINA UYAR

İŞÇİLER PASİF DİRENİŞTE

Ülke düzeyinde gelişen işçi eylemlerini değerlendiren TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu "İşçi üretmeme haklarını, bir bütünlük içinde daha ileri aşamalarda kullanacaktır" dedi

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Açıklaması

"İŞÇİLER ÜRETME HAKLARINI BİR BÜTÜNLÜK İÇİNDE DAHA İLERİ AŞAMALARDA KULLANACAKLARDIR"

İşverenlerin toplu iş sözleşmelerdeki tutumunu protesto eden İstanbul'daki İstinye Tersanesi işçileri yürüyüş yaptılar

Kamu kesimi sözleşmelerindeki tıkanıklık ve grev erteleme kararı üzerine, bir çok işyerinde, işçiler pasif direnişlere başladılar. İşçiler, yemek boykotu, toplu viziteye çıkma, servise binmeme, yürüyüş yapma, mesai kalmama gibi çeşitli pasif eylemlerle gruplar halinde işi yavaşlattılar.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu da 24 Mart günü yayınladığı bildiri ile işçilerin üretmeme haklarını bir bütünlük içinde ve daha ileri aşamalarda kullanacaklarını açıkladı.

Türk Ulusunun anarşi ve terör, baskıcı bir rejime karşı olan nefretinin dahi siyasal sömürü malzemesi yapıldığı belirtilen Yönetim Kurulu bildirisi şöyle:

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU BİLDİRİSİ

"Siyasal iktidar eliyle yıllardır sürdürülen ekonomik politikanın en belirgin seçeneğinin tüm çalışanların, ücretlilerin, köylülerin ve küçük esnafın sırtından vergiyle, faizle, zamlar ve hukukun üstünlüğünü gözardı eden bir kanun zorunluluğuyla küçük bir azınlığa gelir aktarmak olduğu açık ve seçik olarak meydana çıkmıştır.

Yürütülen bu olumsuz ekonomik politika iktisaden güçsüz milyonlarca yurddaşımızı artık yaşam mücadelesi vermek noktasına getirmiştir.

"YA DURUMA RAZI OLURSAN, YADA ANARŞİ VE TERÖR GELİR" TEHDİTİ

Ülulumuzun anarşi ve teröre, baskıcı bir rejime karşı olan nefreti dahi bu politikaların uygulanabilmesi yolunda sömürülerek "ya da duruma razı olursun, yada anarşi ve terör gelir" tehdidi ile karşılanmıştır.

Siyasi iktidar sömürüye ve fakirleşmeye rıza göstermenin adeta demokratik bir tercih olduğunu iddia eden bir konuma düşmüştür.

Türk işçi hareketi bunun içindeki Ülusunun en öncü ve dinamik gücü olarak bu gidişe sürekli karşı çıkmaktadır. Bu karşı çıkış ise

Kamuoyuna yine "TÜRK-İŞ'in siyaset yaptığı" iddiası ile sunulmak istenmektedir.

Oysaki gerçekler açıkça ortadadır.

Kamu kesimi işyerlerinde çalışan yaklaşık 600.000 işçinin toplu iş sözleşmesi bağtılama mücadelesi beş ayı aşkın bir zaman parçasından bu yana sürmektedir.

600.000 işçinin toplu iş sözleşme görüşmeleri siyasi iktidarın talimatları doğrultusunda hareket eden işveren sendikalarının tutumu nedeniyle kilitlenmiş ve tıkanmıştır.

Sendikalarımızın işletmeye çalıştığı yasal bir çözüm yolu olan tarafları uzlaştırmaya yönelik "arabulucu seçimi ve tayini" işlemlerine dahi Kamu İşveren Sendikalarının katılmamakta ısrarlı tutumları bu kilitlenmenin sorumlu tarafı belirleyecek en açık kanıttır.

Görülen odurki; Siyasi İktidar ve bir kısım sermaye çevreleri bütünleşerek işçilerin yaşam savaşı vermek noktasındaki hak mücadelesini saptırıp siyasal malzeme olarak kullanmak istemektedirler.

Zira bugüne kadar yapılan bütün barışçı çağrılar karşılıksız bırakılmıştır.

Esas amaç her türlü baskıcı yola başvurarak çalışanların yıldırılması, sindirilmesi, demokratik çıkış yollarının tıkanması ve böylece dayatmacı bir ekonomik politikaya işçilerin boyun eğdirilmesidir.

YASAL GREV, HAKKIN GASPI BİR TUTUMLA ERTELENMEKTEDİR.

Nitekim; Siyasal İktidarın dayatmacı politikalarına boyun eğmeyen, üretmemek haklarını kullanan işçilerin yasal grevleri, bir temel hakkın gaspı niteliğindeki bir tutumla derhal ertelenmektedir.

Yapısı ve bugüne kadar verdiği kararlarla işçilerin gözünde güven ve işlevini kaybeden Yüksek Hakem Kurulu eliyle adeta cezalandırılması yolu açılmaktadır.

Beş ayı aşkın süredir devam eden çözümsüzlüğü yeni baskı yolları ile sürekli kılmaya yönelik bir tutumun doğurduğu bu aşamadaki pasif, masum ve uyarıcı tepkileri algılamayan siyasi iktidar ve işveren çevreleri böylece yeni gelişmelere davetiye çıkarmaktadırlar.

Bu davetiyenin altındaki hesap siyasi iktidarcaya yürütülen ekonomik politikaların çıkmazlarını ve iktisaden güçsüz halk çoğunluğunun daha da fakirleşmesinin sorumluluğunu işçi hareketlerine yitirmekle açık gözlülüğü olabilir.

Fakat Ülulumuz bu kurnazlığı 12 Eylül öncesinde yaşamış ve bu kurnazlığa başvuranları artık tesbit ve teşhis etmiştir. Bu nedenle bir daha aldanması imkânını oyun tezgahlayanlar bulamayacaklardır.

Dayatmalarla, baskıyla, tahrikle çıkartılan davetiye, faturasıyla birlikte tekrar adresine postalanmak üzere kabul edilecek ve işçiler üretmemek haklarını bir bütünlük içinde daha ileri aşamalarda kullanacaklardır.

Yerel seçimler sonuçlarının ülkemize yeniden her alanda barış ve demokrasi getirmesinde ufuklar aşmasını dileriz."

Topkapı Şişe ve Cam Fabrikası işçilerinin şapkalarıyla eylemi. İşverenleri düşündürmeğe yetecek mi?

YEREL
SEÇİMLER
YAPILDI...

ANAP 3. PARTİ DURUMUNA DÜŞTÜ

İktidar Partisi ANAP, 26 Mart'ta yapılan yerel seçimlerde ağır bir yenilgiyle çıktı, sıralamada 3 Parti oldu. 29 Kasım 1987 seçimlerinde yüzde 35 olan ANAP'ın oy oranı yüzde 21.88'e kadar düştü.

Uyguladığı ekonomik politika ile Turgut Özal başkanlığındaki ANAP Hükümeti, başta işçiler olmak üzere memur, esnaf, çiftçi ve emeklileri hayat pahalılığı karşısında ezdirmiş, adeta "Ortadirek" ortadan kalkmıştı.

26 Mart 89 günü yapılan yerel seçimlerde ANAP Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerde başkanlıkları SHP'ye kaptırırken, tüm büyük şehirlerde ve illerde belediye başkanlıklarını bırakarak, seçimlerde beklenmedik bir yenilgi aldı. Yalnızca Malatya ve Hakkari Belediye Başkanlığını kazanan ANAP, İl Belediye seçimlerinde MÇP'den sonra 5. Parti olarak görüldü.

Yerel seçimlerde Partilerin aldıkları Belediye Başkanlıkları ve genel oy oranı şöyle:

BELEDİYE BAŞKANLIKLARI:

	İl	İlçe	Belde
SHP	40	263	316
DYP	15	193	326
ANAP	2	152	399
RP	5	15	48
MÇP	3	10	11
DSP	—	10	28
IDP	—	3	3
BAÇIMSIZ	1	18	42

PARTİLERİN ALDIKLARI OY ORANI İŞE ŞÖYLE:

SHP	: % 28.36
DYP	: % 25.37
ANAP	: % 21.88
RP	: % 9.83
DSP	: % 8.98
MÇP	: % 4.13
IDP	: % 0.97
BAÇ.	: % 0.48

TÜRK-İŞ'İN SEÇİM DEĞERLENDİRMESİ:

“Yerel Seçim Sonuçları (BEN YAPTIM OLDU...) Zihniyetinin İflasıdır.”

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 26 Mart Yerel Seçimleri'nin demokratik yolla halkın kazandığı bir zafer olduğunu belirtmiş ve “26 Mart Yerel Seçim Sonuçları, Ben yaptım oldu zihniyetinin iflasıdır. Bundan sonra yapılacak ilk iş, vatandaşın alın terinden elde edilen kaynakların nerelere gittiğini ortaya koymaktır. Yerel yönetimlere düşen ilk görev budur.” denmiştir.

26 Mart seçimleriyle kamu vicdanında ağır tepkiler yaratan yolsuzluk, rüşvet ve partizanlık gibi eylemlere de vatandaş tarafından gerekli cevabın verildiği belirtilen TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu değerlendirmesinde şöyle denilmiştir:

“GEREKEN CEVAP AÇIKLIKLA VERİLMİŞTİR”

“26 Mart yerele seçim sonuçları, başta işçilerimizle tüm dar ve sabit gelirli olmak üzere, ulusumuzun iktisaden güçsüz durumundaki çoğunluğunun yıllardır yapılan bunca haksızlığa ve adaletsizliğe gereken cevabın tartışılmaz ir açıkla verildiğini ortaya koymuştur.

Bu sonuç “ben yaptım oldu” zihniyetinin iflasıdır.

Bu sonuç, aynı zamanda sosyal devlet yönünde, hukuk devleti ve insan haklarına saygı yönünde atılması gereken adımların gereksiz yere bir daha geciktirilmemesinin ihtidir.

Yerel seçim sonuçları ile Türk Ulusu, sadece siyasal iktidara değil, kendi çıkarlarını milli çıkarlardan üstün gören ve öyle davranan bir avuç vurguncuya da yola gelmeleri gerektiğini anlatmış ve “Artık Sırtımdan İn” demiştir. Yolsuzluk, rüşvet, partizanlık, adam kayırma gibi kamu vicdanını ağır şekilde yaralayan tüm eylemler, bu seçimlerle gereken cevabı almıştır. Şimdi yapılacak ilk iş, yoksul halktan, işçinin, memurun alın terinden kesilen milli kaynakların nerelere gittiğini ortaya koymaktır.

Türk Milletinin, harcanan her kuruşun hesabını sormaya hakkı vardır. Demokratik yolla halkımızın kazandığı bu seçimler sonucunda, yerel yönetimlere düşen ilk görev budur.”

Kamuda Sözleşmeler Kilitlendi

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ve bağlı 32 Sendikanın genel merkez yöneticileri 14 Mart'ta TÜRK-İŞ Genel Merkezinde biraraya gelerek kamu kesimi toplu iş sözleşmelerindeki ortaya çıkan tikanlıkları görüştü.

TÜRK-İŞ
Teşkilat Yöneticileri
Ankara'da Toplandı

KAMU SÖZLEŞ TIKANIKLIKLAR ORTAK TAVIR

- Genel Başkan Şevket Yılmaz, "Hükümetin ve Kamu Kesimi İşverenleri Sendikalarının olumsuz tavrı sürerse, kamu kesimindeki tüm işçiler, topluca çalışmama noktasına gelir. Bunun sorumlusu da biz olmayız" dedi.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ile Konfederasyona üye 32 sendikanın genel merkez yöneticilerinin katıldığı "Genişletilmiş Teşkilat Yöneticileri" toplantısında, 1989 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşme-

lerinde ortaya çıkan tıkanıklıklara karşı, tüm sendikalara ortak tavır alınması uygulaması kabul edildi.

TÜRK-İŞ Genel Merkezinde 14 Mart günü yapılan toplantıyı bir konuşma ile açan Genel Başkan Şevket Yılmaz, "1989 yılında kamu kesimi işyerlerinde çalışan yaklaşık 600 bin işçi ile ilgili toplu iş sözleşmelerinin müzakerelerinde karşılaşılan engellemelere karşı ortak tavır tesbiti için bir araya gelindiğini" belirtti.

KOORDİNASYON KOMİSYONU 15 TOPLANTI YAPTI

Bu sözleşmelerde, Hükümetin ve Kamu Kesimi İşveren Sendikalarının gösterdiği olumsuz tavır yüzünden teker teker uyuşmazlıklara gidildiğini hatırlatan Şevket Yılmaz, bu nedenle Konfederasyon bünyesinde kurulan Koordinasyon Komisyonunun 15 toplantı yaptığını ve bazı ilkeler tesbit edildiğini söyledi.

Genel Başkan Yılmaz, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun kamu kesimi sözleşmeleri Koordinasyon Komisyonuyla bugüne kadar yürüttüğü çalışmaların teşkilat yöneticileri ile bir kez daha gözden geçirileceğini ifadeyle şunları söyledi:

TÜRK-İŞ'in düzenlediği bu toplantıda hükümetin ve kamu kesimi işveren sendikalarının gösterdiği olumsuz tavır yüzünden uyuşmazlıklara gidildiği belirtildi. Toplantıda, kamu sözleşmeleri koordinasyon komitesi'nin çalışmaları, TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Emin Kul tarafından dile getirildi (aşağıda)

yalı beyanlarının geliştiği bir ortamda yapıyoruz.

TÜRK-İŞ Topluluğu olarak, bu kışkırtma ve suçlamaların ardındaki hesapları boşa çıkartmak ve gelişmelere serinkanlılıkla bakmak sorumluluğunu hiçbir zaman kaybetmeyeceğiz."

KOORDİNASYON KOMİSYONU' NUN SUNUŞU

Genel Başkanın açış konuşmasından sonra, "Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon

MELERİNDEKİ RA KARŞI KABUL EDİLDİ

"Bu toplantıyı, siyasal iktidarın ve onun emrindeki Kamu İşveren Sendikaları ile bu sendikaların bağlı olduğu TİSK'in beraberlik içinde hareket ederek ortaya koydukları kışkırtmalara, mantık ve gerçeklerden uzak suçlamalara da-

Komisyonu Çalışmaları" hakkında geniş bilgi verildi.

16 sayfalık bu sunuşta Koordinasyon Komisyonu'nun hangi ihtiyaktan doğduğu hususu anlatılır-

ken şöyle denildi:

“Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmelerinin bağitlanmasında karşılaşılan fiili engeller ve olumsuz tutumu birlikte göğüslemek ihtiyacıyla TÜRK-İŞ bünyesinde kurulan Koordinasyon Komisyonumuz, Kasım ayından buyana her hafta sürekli toplanmış, durum değerlendirmesi yapmış ve varılan ilkelere üye sendikalarımıza bildirilmiştir.

Sunuştta, 1988 yılı sözleşmelerinde karşılaşılan güçlükler üzerine hükümet yetkilileri ile yapılan görüşmelerden hemen sonra, Kamu İşveren Sendikalarının 1988 yılına ait sözleşme zamlarını kedi ölçülerine göre tesbit ve ilân ettiği hatırlatıldı. Bu durumun bazı sendika yöneticileri tarafından yanlış değerlendirilmesi ve yersiz suçlamaları üzerine, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun gelişmelerle ilgili ayrıntılı açıklamada bulunduğu ifade edildi.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun o tarihteki açıklamasında, “3 Mart 1988 tarihli Başkanlar Kurulumuz kararına uygun olarak yürüttüğü gayretlerle varılan bu aşama, Başkanlar Kurulunun 1988/1989 dönemi toplu sözleşmelerinin bağitlanması için öngördüğü temel ilkelere”in ortaya konularak, taleplerimizin Kamu İşveren Sendikalarına benimsetilmesi ve Sayın Başbakanın onaylatılmasından olmasından

TÜRK-İŞ'e bağlı Sendika Genel Merkez Yöneticileri toplantıyı dikkatle izlediler

ibaret idi. TÜRK-İŞ hesaplama sonuçlarını hiçbir şekilde benimsememiş, bu yönde bir açıklama da yapmamıştır.

Buna rağmen, maalesef TÜRK-İŞ'i suçlama yolu seçilmiş, Yönetim Kurulumuz da, “İlkeler üzerinde mutabakat dışında hiçbir oran üzerinde bir anlaşma yapılmamış olduğunu” açıklamıştı. İlkeler ışığında hükümetçe yapılan hesaplama sonuçları, TÜRK-İŞ için ancak, altına inilmemesi gerekli asgariyi ifade eder. Üyemiz kuruluşlardan sözleşme bağitlama ya da bağitlamama kararlarını buna göre vermeleri beklenmiştir.” denildiği hatırlatıldı.

Genişletilmiş teşkilat başkanları toplantısındaki bu sunuşta, ilgili sendikalara da bildirilen ilkelere, neler olduğu birkez daha açıklandı.

KAMUDA BU YIL 576 BİN 840 İŞÇİNİN SÖZLEŞMESİ VAR...

Komisyonun bu sunuşunda 1989 yılında kamu kesimindeki 25 işkolunda 576 bin 840 işçimiz adına sözleşme bağitlanmasının beklediğini ancak devam eden müzakerelerde çıkarılan engeller yüzünden, grev kapsamı dışında 325 bin 480 işçinin grev hareketinin eşiğine geldiği belirtildi.

TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ndeki toplantıya katılan “genişletilmiş teşkilat yöneticileri”ne kamu kesimi sözleşmeleriyle ilgili ortak tavır tespiti için biraraya geldiği belirtildi

Yılmaz :

“Koordinasyon Komitesinin saptadığı ilkelere harfiyyen uyulması kaçınılmaz”

- **TÜRK-İŞ Genel Başkanı** *“Hükümet eğer bu yolları seçerse işçilerin topluca çalışmama noktasında bulunduğunu kendilerine kesin bir şekilde ihtar ederiz. İhtarlada kalmayız. Böyle bir sonucun kamuoyu önünde sorumluluğunu da asla kabul etmeyiz” dedi.*

TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, Ankara'da Sendika Genel Merkez Yöneticilerinin katıldığı Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Komitesi'nin çalışmalarının ele alındığı “Genişletilmiş Teşkilat Yöneticileri” toplantısında değerlendirme konuşması yaptı.

Genel Başkan **Şevket Yılmaz**, ülkemizdeki toplu sözleşme düzenini engelleyen sorunların iki temel kaynağı bulunduğunu, bunlardan birinin yasal engeller, diğerinin ise siyasal iktidarın olumsuz tavırları olduğunu vurguladı.

ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI

TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**'ın Genişletilmiş Teşkilat Yöneticilerine hitaben yaptığı konuşmada şöyle dedi:

“Toplantımızın başında özetlediğim gibi, bugün TÜRK-İŞ üye-

Ankara'da teşkilat yöneticilerini bir araya getiren toplantının değerlendirilmesini yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, ülkemizdeki toplu sözleşme düzenini engelleyen sorunların iki temel kaynağı bulunduğunu, bunlardan birinin yasal engeller, diğerinin ise siyasal iktidarın olumsuz tavırları olduğunu söyledi

si örgütlerin genel başkanları ve merkez yönetim kurulu üyeleri kamu toplu iş sözleşmelerinde ve genel olarak toplu sözleşme düzeninde yaşanan çıkmazları değerlendirmek ve sorunların üstesinden gelinebilmesi için yakın gelecekte alınacak ve uygulanacak önlemleri görüşmek üzere toplanmış bulunmaktadır.

Yurdumuzda toplu sözleşme düzeninin işlerliğini engelleyen sorunların iki temel kaynağı vardır:

Bunlardan ilki, işçilerin, çalışanların temel hak ve özgürlükle-

rinde 1980'lerden bu yana yaşanan haksız, adaletsiz kısıtlamalardır.

Kısıtlamalar, hepinizce yakından bilindiği gibi, başta 1982 Anayasası olmak üzere, iş yasalarından, özellikle 2821 Sayılı Sendikalar Yasası ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası'ndan kaynaklanmaktadır.

İş Yasalarının sorunlara, çıkmazlara yol açan hükümleri temel insan hakkı kabul edilen “sendika özgürlüğüne, grevli serbest toplu pazarlık düzenini ayakta tutan temel ilkelere” aykırıdır. ■

TÜRK-İŞ, bu alanda 1982'den bu yana hem ulusal, hem de uluslararası platformda son derece etkin bir çalışmada içinde olmuştur.

Demokrasiyi içine sindirenlerin derhal çözeceği sorunlar, tüm girişimlere rağmen varlığını sürdürmekte ise, bunu, çalışmaların etkin olmamasına değil, demokrasiye, onu ayakta tutan kurum ve kurallara saygısızlıkta aramak lazımdır.

İkinci temel kaynak birinci kaynakla yakından ilgilidir.

Demokrasiyi içine sindiremeyenler siyasal iktidarı ellerinde tuttukları için, tüm imkanlarıyla, mevcut anti-demokratik yapıyı muhafaza etme çabası içindedirler.

Herşeyden önce bu tutum, onların izlediği ekonomik politika-

- *"Mücadelemiz, daha iyi olma; hepimiz için temsil ettiklerimizi daha iyi koşullara kavuşturma mücadelesidir"*

ya uygundur; temsil ettikleri çıkarları, demokrasiyi tartışmalı hale de getirseler, sonuna kadar korumaya ve geniş halk kitleleri aleyhine olabildiğince geliştirmeye kararlı görünmektedirler.

HÜKÜMET EMRİNDE KAMU İŞVEREN SENDİKALARI...

Bu sebeptir ki, "Hükümet emrinde" Kamu İşveren Sendikaları vardır...

Bu sebeptir ki, emirleri altında bu sendikalarla toplu pazarlık düzenini çıkmaza sürükleme peşindedir.

bu sebeptir ki, Yasaların anti-demokratik, haksız ve adaletsiz hükümlerini mümkün olduğunca muhafaza etme gayretini sürdürmektedirler.

Üzülerek belirtmeliyim ki, bu haksız ve adaletsiz tutumu değiştirmek; kitlelerin içinde yaşadıkları ağır sorunları çözebilmek için Devlet yönetimine talip olduğunu ile-

ri süren diğer unsurlar mücadelelerinde yeterli etkinlik içinde de değildirler.

Adeta TÜRK-İŞ'ten, normal koşullarda siyasal partilerce üstlenilen işlevleri yerine getirmesi beklenmekte, hatta istenmektedir.

Takdir edersiniz ki, işçi örgütleri, gerçekte temel varlık sebebinin oluşturan "ekonomik işlevlerini" unutabilseler; temsil ettikleri kitlelerin günlük geçim sorunlarını, çıkmazlarını çözme sorumluluklarını erteleyebilseler, toplumsal oluşumlar içindeki rolleri, etkileri, çeşitli beklentilere cevap verebilmedeki yeterlilikleri çok daha farklı olabilirdi.

Ama yaşanan gerçek bu değildir.

Yaşanan gerçek demokrasi-nin gerekleri ile günlük gerekleri, en akılcı bir biçimde birlikte götürülebilmek, dengeleyebilmektir.

Ve gerçek; işçi örgütlerini de-ğindiğim bu sorumluluklarını, ekonomik işlevlerini hiçbir şekilde ertelemeyecekleri vakasıdır.

Bu gerçektir ki; böylesi karmaşık, üstelik çepeçevre kısıtlamalarla kuşatılmış bir ortamda, işçi örgütlerini, sorunları çözme uğraşlarında her çeşit dengeyi dikkatle değerlendirmeye, hatta zaman zaman gönülden benimsenmeyen girişimlerde bulunmağa, elinin tersi ile itilecek koşullara katlanmağa sevkedilebilmektedir.

Bunu hepimiz, hepiniz sorumluluklarımızı yerine getirme çabalarımızda yaşamışızdır.

Gerçekleri, dengeleri, müstakbel gelişmeleri gözardı etmeden, bir adım daha, iki adım daha ileriye gidebilmek...

Bir büyülteç altında, her kararınızın, her adımınızın (içinize tam olarak sindirememiş olsanız bile) sürekli olarak hesabını vermek...

Temsil ettikleriniz adına ve onlar için sürekli olarak sinir savaşı yapmak...

Hırpalanmak...

Haksız hücumlara maruz kalmak...

Türkiye'de ben, sizler, sendikacılar bu sorumluluğu üstlendiğimiz günden bu yana bu şartları yaşıyoruz.

Mücadelemiz, daha iyi olma; hepimiz için temsil ettiklerimizi daha iyi koşullara kavuşturma mücadelesidir.

Mutluluk duyabilmemiz, insanımızı mutlu edebilmemize bağlıdır.

Ama bundan dolayı kimseyi suçlamaya hakkımız da yoktur. Zira bu göreve zorla getirilmiş değiliz; seçmişizdir, talip olmuşuzdur.

Kendine özgü işleyişi, korulları vardır, bedeli vardır.

Değerli Arkadaşlarım,

Bu tabloyu, bir araya geldiğiniz şu günde, takdir edersiniz ki, kuru bir sohbet maksadıyla çizmiyorum.

Tablo -çoğunuz, hepinizin yakından bildiği gibi- böyle olduğu için, böyle gördüğüm için hatırlatmalar yapıyorum.

Fazlası, eksiği, hatta yanlış olabilir, ama bu, sonuç itibarıyla, bir durum muhakemesidir.

Ve bu durum muhakemesinin, gelecekle ilgili olarak yapacağımız değerlendirmeler bakımından da önemi vardır.

Bugünlerde; çalışmalarını özetleyen rapordan da izlediğiniz gibi, ekonomik işlevin gereğince yeri-

- *"Geçmiş yıllarda yapılanlardan başlıca farkı, daha örgütlü, daha koordineli bir aşamaya ulaşmış ve hatalardan mümkün olabildiğince arındırılmış olmasıdır.."*

ne getirilmesinde son derece önemli bir noktaya gelmiş bulunuyoruz.

Bu; bir "mücadele" noktasıdır.

Geçmiş yıllarda yapılandan başlıca farkı, daha örgütlü, daha

koordineli bir aşamaya ulaşmış ve hatalardan mümkün olabildiğince arındırılmış olmasıdır.

1989 yılı koordinasyon çalışmalarından; özünde, temelinde çıkmazlara yol açan şartların tüm çabalara karşı tatminkar olmadığı bir ortamda, geçmiş deneyimlerden ders almaya, hatalı sonuç verdiğini gördüğümüz yönlerden olabildiğince uzaklaşmaya gayret sarfettik.

Bu noktada, büyük bir ciddiyetle koordinasyon çalışmalarını yapan arkadaşlarımıza huzurunuzda teşekkür etmek istiyorum.

Ulaşılan nokta bir "mücade-

NELERLE KARŞILAŞILABİLİR?

Objektif koşullar böylece belirlendikten sonra "neler olabilir; nelerle karşılaşılabilir..." sorularını cevaplandırmaya çalışmak lazımdır.

+ Siyasal iktidar böylesine bir mücadeleyi göze almak isteyebilir. İhtiyaçları karşılayabilecek bir yaklaşım ortaya koyar.

Hareket noktamızı teşkil eden "ilkeler"; kısacası işçiler için insanca yaşayabilme koşulları var ise, bu bir çözümdür.

"Biz sorunu çözmek istiyoruz... Gelin görüşelim" derler; gideriz, dinleriz. İhtiyaçları giderme-

- *"Çalışanların ihtiyaçları ile Siyasal iktidarın -yeni değil, yıllardır bilinen- tutumunun bu şekliyle bağdaştırılabilmesi imkanı yoktur. Bu kaçınılmaz bir mücadele noktasıdır."*

le noktasıdır" dedim...

Şimdi izninizle, ana hatlarıyla, gelecek günleri tahlile çalışacağım.

BUGÜNÜN OBJEKTİF KOŞULLARI NELER?

Bugünün objektif koşulları nelerdir?

(1) Tüm çalışanların, işçilerin, iktisaden güçsüz durumdaki tüm kesimlerin son derece ağır ekonomik çıkmazları vardır.

(2) bu çıkmazları çözmekle ödevli, bunlara çözüm getirmek için Devlet yönetimine talip olmuş siyasal iktidar (izlediği ekonomik politikanın ve temsil ettiği çıkarların doğal bir sonucu olarak) sorunları, ancak kendi ya da temsil ettiği çıkar çevrelirinin istediği ölçüde çözmek niyetinde, hatta kararında görünmektedir.

(3) Çalışanların ihtiyaçları ile siyasal iktidarın -yeni değil, yıllardır bilinen- tutumunun bu şekliyle bağdaştırılabilmesi imkanı yoktur. Bu kaçınılmaz bir "mücadele noktası"dır.

ye yönelik ilkelerimizin terazisinde tartarız; el sıkışma noktasında isek, sorunu çözeriz.

Hareket noktamızı teşkil eden ücret artışlarıyla ilgili ekonomik talebimize yönelik genel ilkeler yapılan çalışmalar belirlenmiştir.

1- Süresi sona eren toplu iş sözleşmelerinin kapsadığı dönemdeki endeks artışları oranları ile bu dönemde ücretlere yapılmış olan zam oranlarının mukayese edilmesi sonucu, sağlanmış olan ücret artışlarının endeks değişim oranlarının altında kalan miktarın, aradaki kaybın bu dönem toplu iş sözleşmelerinde telafi edilmesi,

2- 1989-1990 yıllarını kapsayan yeni dönem toplu iş sözleşmelerinde, tahmini ve muhtemel enflasyon oranını karşılayacak bir ücret zammı miktarının tesbit edilmesi ve verilmesi,

3- GSMH artış oranındaki emeğin payının yıllar itibarıyla ücret artışlarına eklenmesi,

4- Yapılacak ücret artışı hesaplamalarında DİE'nin Türkiye Kentsel Yerler Tüketici Fiyat En-

dekslerinin kullanılması ve hesaplama tarzında bilimsel gerçeklerin geçerli olması,

5- Sosyal yardımlar ve işkollarının kendine has özelliklerinin gerektirdiği diğer ödemelerin bğımsız bir biçimde ele alınarak artırılması,

İşte terazimizin asgari tartı ölçüleri ilkesel olarak açıkca ortada. Sorunu çözmeye, el sıkışmaya hazırız.

Yaklaşımlar, el sıkışma noktasında değil ise, sorun devam ediyorsa, kararımızı birlikte eksiksiz hayata geçiririz.

+ Siyasal iktidar böylesine bir mücadeleyi göze alabilir.

O takdirde duruma bakarız...

Mücadeleyi göze almada nasıl hareket ediyor; iş yasalarının kendilerine tanıdığı haksız, adaletsiz kısıtlama hükümlerinden yararlanmaya mı çalışıyor! Örneğin, şartları yokken grevleri erteleme yoluna mı gidiyor...

Yüksek Hakem Kurulu'na intikal eden ve edecek olan uyuşmazlıklarda, geçmişte örnekleri görüldüğü üzere, bir takım tasarruflarla, baskı yoluyla bir kısım işçimizi mahkum etmeye mi çalışıyor...

Olağanüstü hâl uygulamasını yayınlattırmaya mı kalkışıyor...

Bakarız.

Eğer bu yolları seçerse; işçinin, ister grev yasağı kapsamında olsun, ister sözleşmeli bulunsun, isterse grevi ertelenmiş olsun, işçilerin topluca çalışmama noktasında olduğunu kendilerine kesin bir şekilde ihtar ederiz. İhtarla da kalmayız.

Hemen şunu da belirteyim; böyle bir sonucun kamuoyu önünde sorumluluğunu da asla kabul etmeyiz.

Bunu bugünlerde söylememin sebebi budur. Durumumuzu açık seçik ortaya koyuyorum.

Sizlerden istediğim TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ve Koordinasyon Komitesinin, gelişmeler ışığında ve aylar süren çalışmalarla ulaştığı bu sonuçların, en kısa süre içinde, Örgütümüzün her birimine, tüm işçilerimize mal edilmesidir."

Hükümet Toplu Sözleşmeleri Çıkmaza Sokmuştur

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ta-

rafından yapılan açıklamada, kamu kesimi toplu sözleşmelerini çıkmaza sokma ve işçiyle sendika arasına girme gayreti içinde olan hükümetin, gerçek dışı demeçlerden medet umduğu belirtildi.

Kamu kesimi sözleşme görüşmeleri sırasında, işçi sendikalarının normal isteklerine karşı, kamu sendikalarının hiçbir teklif getirmediğine de değinilen TÜRK-İŞ açıklamasında şöyle denildi:

“KAMU-İŞ, TÜHİS, TÜRK KAMU-SEN adı altında faaliyette bulunan üç resmi sendika, 28 Şubat 1989 günü basına yaptıkları bir açıklamayla geçmiş yıllarda da defaatle denenilen ve her seferinde geri tepen bir tertibi tekrarlamaya çalışmışlardır.

İŞÇİ İLE SENDİKA ARASINA GİRME HEVESİ...

Tertibin hedefi, işçi ile sendikası arasına girme hevesidir ve bu oyunun gerisinde Hükümet vardır.

Toplu sözleşme çalışmalarında hükümetçe kurdurulan üç kamu sendikasının görevlileri ile görüşülmesi, TÜRK-İŞ ve üyesi örgütler açısından tamamen şeklidir ve yasa ile getirilen bir zorlamanın, işçilerin hak ve çıkarlarını koruma ve geliştirme çalışmasını engellemesi düşüncesine dayalıdır.

Doğrudan Hükümetin talimatlarını aktaran bu örgütler, TÜRK-İŞ nazarında, Hükümetin belli konularda görüşlerini açıkladığı araçlar durumundadır. Bu kuruluşlar, geçici bir kısıtlama döneminin ürünleridir, er ya da geç ortadan kaldırılmalıdır.

Bu üç kuruluş, 28 Şubat 1989 tarihli açıklamalarında kamuoyunu yanıltmaya da kalkışmışlardır.

Gerçek şudur: 1989 yılı itibarıyla toplu sözleşme görüşmeleri, Hükümetin işçi ücretlilerini ve sosyal yardımlara ilişkin görüşleri henüz netlik kazanmadığı için sürüncemede kalmaktadır. 28 işkolunda, 387 işyeri ve işletmeyi ve yaklaşık 600 bin işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmelerinde işçilerin ne istediği, her işyeri ve her işletme bakımından bellidir. Ne varki, Kamu İşveren Sendikaları, hiçbir karşı teklif getirmemek suretiyle hafife aldığı yüzbinlerce işçinin sözleşme görüşmeleriyle ilgilenmek yerine, aldığı talimatla gerçek dışı demeçlerle işi idare etmektedir.

İşçiler için ücret zammı ve diğer mali haklar çerçevesinde istenenler, Sendikalar Yasası uyarınca işverenlere verilen sözleşme tekliflerinde yer almıştır. Görüleceği gibi bizim tekliflerimiz net ve bellidir. Belli olmayan, Özal'ın tutumudur. Mahalli seçimler öncesinde, geçmiş yıllarda yaptığını tekrarlamanın kendisine neye malolacağını hesaplama çabasında olan Sn. Özal, büyük bir olasılıkla mahalli seçimleri atlatmayı planlamaktadır. Zira daha şimdiden 1989 yılı enflasyon hedefini asla tutturamayacağı açıkca ortaya çıkmıştır. Türk Ulusuna duyurulan enflasyon hedefi ile Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ye duyurulan oran arasında bile, önemli fark olduğu artık bilinmektedir.

1989 YILI, SENDİKALARIN GENEL KURULLARINI YAPTIĞI YIL...

Öte yandan, 1989 yılının TÜRK-İŞ ve üyesi sendikaların genel kurullarının yapılacağı yıl olduğu doğru, fakat yasadaki kısıtlamalar sebebiyle “mesleği bırakmak zorunda kalabileceği” ileri sürülen sendika yöneticilerinin bu kaygı içinde sözleşme görüşmelerini çıkmaza sürüklemeye çalıştığı iddiası ise, tamamen hayal ürünüdür. TÜRK-İŞ ve üyesi örgütlerin sürdürmekte olduğu demokrasi mücadelesi ile toplu sözleşme düzeninde Hükümetin tutumu sebebiyle yaşanan çıkmazları bir sebep sonuç ilişkisi içinde göstermeye kalkışmak, gerçek dışı olması yanında, asıl sorunu gözlerden gizlemeye yönelik boş bir çabadır. Bir diğer saptırma, bu örgütlerin “TÜRK-İŞ’le mutabık kaldıkları hesaplama esasları” çerçevesinde çalışmalarını sürdürdükleri iddiasıdır. TÜRK-İŞ, bu örgütlerle hiçbir hesaplama esasları üzerinde birleşmiş değildir.

TÜRK-İŞ, daima “ilkeleri” ortaya koymuş, kamu sendikaları da kendilerince ilkelere dayalı hesaplamalar yaptıklarını iddia etmişlerdir. TÜRK-İŞ önceki dönem toplu sözleşme görüşmelerinde de Kamu İşveren Sendikalarınca ortaya konan hesaplama esaslarına itiraz ettiğini açıkca belirtmiştir.

Sözleşme görüşmelerinde yaşanan çıkmazların aşılabilmesi için önce, Özal Hükümeti, 1989 yılı içinde 600 bin dolayında kamu işçisinin katlanılmaz ekonomik sıkıntısını nasıl ortadan kaldıracığını; enflasyonun erittiği ücret düzeyini nasıl yaşama ücreti düzeyine getireceğini ortaya koymalıdır.

İşçiye karşı kurdurulan Kamu Sendikalarına emirle gerçek dışı demeçler verdirmek hiçbir sorunu halletmeyecektir.”

Avrupa Sendikacılık Hareketi İçinde Türk Sendikaları

20-22 MART 1989 TARİHLERİNDE İSTANBUL'DA BELEDİYE-İŞ SALONUNDA AAFİ/İCEF VE İCEF ÜYESİ TÜRK SENDİKALARI-NIN ORTAKLAŞA DÜZENLEDİKLERİ "AVRUPA TOPLULUĞU VE TÜRKİYE" KONUSU SEMİNERDE TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI ŞEVKET YILMAZ'IN SUNDUĞU TEBLİĞ

Şevket YILMAZ

TÜRK-İŞ Genel Başkanı

"Sözlerime "Avrupa Topluluğu ve Türkiye" konulu bir işçi seminerini ortaklaşa düzenleyen değerli meslekdaşlarıma, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) Yönetim Kurulu ve şahsım adına, en içten teşekkürlerimi sunarak başlamak istiyorum. Avrupa'daki gelişmelerin, Avrupa Topluluğu'ndaki çalışmaların her zamankinden daha büyük bir dikkatle izlendiği şu günlerde, işçilerin ilgi ve bakış açısının değerlendirilebileceği böyle bir çalışma, hiç kuşkusuz, son derece yararlı olmuştur. Bu çalışmayı, önümüzdeki günlerde yenilerinin izleyeceğini umud ediyorum.

Bu seminerde, programa göre, benden "Avrupa Sendikacılık Hareketi İçinde Türk Sendikaları" konusuna ilişkin görüş ve düşüncelerimi belirtmem beklenmektedir.

Önce, ana hatlarıyla ve dönemler itibarıyla Türk Sendikacılık Hareketi'ni; daha sonra, Türk Sendikacılık Hareketi'nin bölgesel ve bir anlamda, uluslararası sendikacılık hareketi içindeki konumunu değerlendirmeye çalışacağım.

HAREKET NOKTASI 1961 ANAYASASI..

Hepinizce yakından bilindiği üzere, Türkiye'de "modern/çağdaş" anlamda sendikacılık 1961'lerde

başlamıştır. 1946'lardan itibaren aralıksız sürdürülen mücadelelerin ilk olumlu ürününün 1961'lerde elde edildiğini söyleyebiliriz. Bu çerçevede 1961 Anayasası önemli bir "hareket noktası" teşkil etmiştir. Anayasa tüm çalışanlara sendikalaşma hakkını; toplu pazarlık ve grev haklarını tanımış, kamu özgürlüklerini sağlam güvencelere bağlamış; iktisaden güçsüz durumdaki halk çoğunluğunu koruyucu tedbirler almakla görevli "sosyal devleti" kurmuştur. O günlerde temel hareket noktası şudur: Devlet, kişiyi ekonomik yaşamda yalnız bırakmamakla yükümlüdür. Devlet, Batı Demokrasilerindeki örnekleri gibi, çalışanların temel hak ve özgürlüklerine saygı göstermekle; temel hak ve özgürlükleri korumak ve kollamakla ödevlidir. Devlet "insan haklarına bağlı"dır.

KISA SÜREDE GELİŞME GÖSTERDİ..

Bu ortamda; değiştiğim bu yasal güvence ortamında Türk Sendikacılık Hareketi, çok kısa sürede olağanüstü bir gelişme göstermiştir. Anayasa ile güvence altına alınan unsurlar kağıt üzerinde kalmamış, kısa süre içinde hayata geçirilmeye başlanmıştır.

Gerçekten;

• Temmuz 1963'te çıkarılan

274 Sayılı Sendikalar Yasası ve 275 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası ile Anayasanın "sendika kurma hakkı"na ilişkin 46 ve "toplu sözleşme, grev haklarına" ilişkin 47 nci maddeleri hayata geçirilmiş;

• 1964 tarihinde çıkarılan 440 sayılı Yasa ile İktisadi Devlet Teşekkülleri ve müesseselerinin karar organlarında işçilerin söz sahibi olmaları, yönetime katılmaları sağlanmış;

• 1965 yılında 624 sayılı Devlet Personel Sendikaları Yasası çıkarılarak devlet memurlarına sendika kurma hakkı verilmiş ve bu yoldan 1965/1971 döneminde, Yasanın kapsamı içindeki memurların yüzde 50'si, toplam memurların yüzde 30'u örgütlenmiş;

• Yine 1965 yılında çıkarılan 657 sayılı Devlet Memurları Yasasının 229 ve 231 inci maddeleri ile, kurum ve memur temsilcilerinin eşit sayıda katıldıkları "görüşme ve danışma kurulları" kurulmuş;

• Aynı yıl sigorta sisteminde yapılan reformla sistem yaygınlaştırılırken, 1965 Sosyal Sigortalar Yasası ile sosyal güvenlik alanında önemli bir adım atılmış;

• 1967'de İş Yasasında yapılan değişiklikle "hizmet akdi esası" benimsenerek, İş Yasasının kapsamı

dışında bırakılmış olan çok sayıda çalışan yasal güvencelere kavuştu-
rulmuştur.

Tüm bu oluşumlarda Türk Sendikacılık Hareketi belirleyici faktör olmuştur.

Bu dönem, işçilerin temel hak ve özgürlüklerinin güvence altında olduğu; işçi hak ve özgürlüklerini güvence altına alan uluslararası hukuk kurallarına saygı gösterildiği; kamu özgürlüklerinin, aynen Batı demokrasilerinde olduğu gibi, korunduğu, gözetildiği bir dönemdir.

İŞÇİ HAREKETİNİN ÖTEKİ BEKLENTİLERİ..

İşçi Hareketi de, doğal olarak, başka sosyal ilerlemelerin, gelişmelerin peşindedir.

Toprak/insan ilişkilerinde adalet nasıl sağlanacaktır?

Kapsamlı bir tarım ve toprak reformu nasıl gerçekleştirilecektir?

Dış ticarete görülen haksız ve adaletsiz kazançlar nasıl kontrol altına alınacaktır?

Eğitim ve fırsat eşitliği nasıl sağlanacaktır?

İşsizlikle mücadelede akılcı ve etkin önlemler hangi yollardan alınacaktır?

Bölgelerarası dengesizlikler; bölgelerin gelişmişlik ya da az gelişmişlik durumuna göre, kalkınma sorunları nasıl çözülecektir?

Plânlamada ve her düzeyde kararlara katılmada en uygun yol ve yöntemler neler olmalıdır?

Kısacası "ekonomik ve sosyal demokrasi" nasıl gerçekleştirilecektir?

Evet, Değerli Arkadaşlarım, o günlerde, temel hak ve özgürlükleri Devletin müdahalesi dışında kullanma imkânına sahip sendikalarımızın Türk Sendikacılık Hareketi'nin ilgi alanı bir "sosyal Türkiye'nin nasıl yaratılacağı" sorusuna cevap aramaktı.

"Yasaklamalarla çepeçevre kuşatılmamış olduğumuzdan", örneğin, "sendika/siyasal parti ilişkisine", "siyasal tercihlere ve

önceliklerine" vakit ayıracak, hatta uzun uzun tartışacak zaman buluyorduk.

Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETÜC)'un Stokholm Kongresi'nin sloganı, hedefi "Sosyal bir Avrupa..." gibi, bizler de, o günlerde "sosyal bir Türkiye..." peşindeydik ve -yöntem, yaklaşım farklılıklarının içimizde yol açtığı tartışmaları bir kenara bırakarak söylüyorum- bu yönde olağanüstü bir çalışma içindeydik.

1960-1970 TÜRK SENDİKACILIĞININ AVRUPA'DA İLK SICAK İLİŞKİLERİNİ BAŞLATTIĞI DÖNEM..

1960'larda başlayıp 1970 krizine kadar devam eden bu dönem, aynı zamanda, Türk Sendikacılık Hareketinin Batı ülkelerinin işçi örgütleriyle, uluslararası örgütlerle ilk sıcak ilişkilerini kurmaya ve geliştirmeye başladığı dönemdir.

Önce 1960 yılında, on yıllık bir mücadele sonucunda "Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ile üyelik ilişkisi kurulmuştur.

TÜRK-İŞ, Ankara Andlaşması'nın yürürlüğe girdiği 1963'de Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU)'nun Avrupa Bölgesel Teşkilâtı olan (ERO)'nun, sadece "üye" değil, "aidat ödeyen üyesi"dir.

1965'te "Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı" (OECD) nezdindeki Sendikalar Danışma Komitesi (TUAC)'ın içindedir.

1958'de Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun, 1960'da Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA)'nın kurulmasıyla birlikte oluşan sendikal örgütlenme girişimlerini yakından izlemektedir; 1973'te resmi olarak kurulmadan önce, çalışmaların "komite" aşamasında olduğu günlerde, bugünün Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETÜC)'a 1972'de katılmak için -yıllarca cevapsız bırakılan- müracaatını yapmıştır.

TÜRK-İŞ üyesi tüm örgütler, sendikalarımız, ICEF gibi, mevcut tüm uluslararası işkolu federasyonlarına (ITS)'lere müracaatlarını yapmış üye olmuşlardır.

Kısacası hukuksal yapının elverişli; temel hak ve özgürlük mücadelesinin gündemde olmadığı o günlerde TÜRK-İŞ ve üyesi sendikalar Avrupadadır; Dünya'dadır; uluslararası işçi dayanışmasının tam içindedir. Ulusal merkezler arasındaki ilişkileri saymıyorum...

Sayın Başkan, hemen şunu belirtmeliyim: Tüm bu girişimlerde, uluslararası işçi dayanışmasının tartışılmaz önemi kadar, Avrupa bazında, TÜRK-İŞ açısından, Türk Sendikacılık Hareketi açısından "Avrupa Entegrasyonu" düşüncesine inanç, bağlılık vardır... Dil, din, ırk, menşee, siyasal inanç ve düşünce farkı gözetmeyen, bunlara dayalı ayırımları reddeden insanların, emekçilerin, işçilerin "Birleşik Avrupa'yı gerçekleştirme" hedefi, isteği ve bu yöndeki çalışmaları. O günlerde Türk Sendikacılık Hareketi, Avrupa'daki diğer işçi kardeşleri ile birlikte bu hedefe doğru yürüme kararındadır.

ŞİDDETİN SOKAĞA HAKİM OLDUĞU DÖNEM

1970 askerî muhtırası ile başlayan ve ilk bir sonucu işçi haklarına yönelik kısıtlamalar olan on yılı bir kenara bırakıp, 1980'li günlerde girilen ortama gelmek istiyorum.

1970'li yılların son dönemi, hiç şüphe yok ki, bir "çılgınlık dönemi"dir.

Şiddetin sokağa hakim olduğu dönemdir.

Öyle devam etmesi mümkün olamayacağı içindir ki, olan olmuştur.

Ama sadece bu kadar değil...

Bir başk a şey daha olmuştur: Son derece haksız bir şekilde ve öyle inanıyorum ki, ekonomideki tercihlerin bir sonucu olarak, Türkiye, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlandığı; iktisaden güçsüz durumdaki halk çoğunluğunun dışlandığı; işçi-

lerin, özellikle işçi örgütlerinin ve yöneticilerinin suçlandığı bir dönemde girilmiştir.

Aslında bu dönem salt suçlamalarla yetinilen bir süreçten ibaret olsaydı, üzerinde o kadar durulmaya değmezdi. Ama bununla yetinilmemiş, iş çevrelerinin, sermayenin istekleri doğrultusunda anti-sendikal, anti-demokratik tavır, tutum kurumlaştırılmıştır. Ve bu noktada sorunlar başlamıştır.

İşte bu noktada "Avrupa Sendikacılık Hareketi içinde Türk Sendikaları" konusunu da yakından ilgilendiren bir yöne dikkati çekmek istiyorum.

MÜŞKİLAT ÇEKİLDİĞİ DÖNEM

1980'le başlayan değişimi ve dönüşümü değerlendirmekte, 1963/80 döneminin alışkanlığı içinde olan Türk Sendikacılık Hareketi müşkilât çekmiştir.

"Sosyal bir Türkiye" yaratma hedefinin ve mücadelesinin yerini, bir "demokrasi mücadelesi"nin aldığı; bunun ise bir gecede gerçekleştirilebilecek bir nesne olmadığını, olamayacağını anlamak, daha da önemlisi, bunun gerektireceği sabrı göstermek kolay olmamıştır.

Kolay olamamıştır, çünkü olay sadece temel hak ve özgürlüklerdeki kısıtlamalar da değildir. Bir yanda sistemli bir biçimde ve ekonomik çıkarlar doğrultusunda işçileri ezmek, bu amaçla onları kendilerini koruyabilecek imkânlardan yoksun hale getirmek isteyen, bunu hedefleyen bir zihniyet, bir yaklaşım ve uygulaması; diğer yanda da, günlük geçim sıkıntısı içinde çaresiz; objektif değerlendirmenin dışında sorunlarının çözülmesini isteyen ve bunu da eli kolu bağlanmış, güvenceleri ortadan kaldırılmış örgütünden bekleyen insanlar vardır. Bir başka deyişle, Türk Sendikacılık Hareketi, 1963/80 dönemindeki şartlardan çok farklı olarak, hem demokrasi, hem de ekonomik mücadeleyi el ele, başbaşa

götürmek mecburiyetinde kaldığı bir sürece girmiştir. 1980'den bu yana yaşadığımız tablo budur.

Bu gelişmeler, Türk Sendikacılığının Avrupa Sendikacılık Hareketi içindeki konumunu da çeşitli yönlerden etkilemiştir.

TÜRK-İŞ'in uluslararası sendikacılık hareketinden tecrit edildiği kısa bir dönem istisna edilirse, gerek Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU), gerekse üye kuruluşlarımızın üye oldukları uluslararası işkolu federasyonları ve özellikle üyelik ilişkisi içinde olmadığımız günlerde dahil Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC) TÜRK-İŞ ile yakın işbirliği içinde bu mücadelede katkıda bulunmuşlardır. Halen de bulunmaktadır.

SONUÇ

(1) Türk Sendikalarının, Türk Sendikacılık Hareketi'nin önde gelen hedefi, Türkiye'de demokrasiyi tüm kurum ve kuralları ile yerleştirmektir.

Bu; kamu özgürlüklerinin, siyasal özgürlüklerin eksiksiz tanınması ve özellikle işçilerin temel hak ve özgürlükleri önündeki engellerin kaldırılması hedefidir. Asgari ölçüde ILO normlarının tanınması mücadelesidir.

(2) Türk Sendikacılık Hareketi bu mücadeleyi sürdürürken, işçilerin ekonomik hak ve çıkarlarını koruma ve geliştirme mücadelesini de birlikte yürütmek mecburiyetindedir ve tüm çabalar, aynı zamanda bu hedefe yöneliktir. Diğer bir deyişle, sadece siyasal demokrasiyi değil, aynı zamanda ekonomik demokrasiyi de kurmak ve güvenceli bir yapıya kavuşturmak zordur.

(3) Türk Sendikacılık Hareketi'nin bu hedefleri dün olduğu gibi, bugün de uluslararası hür sendikacılık hareketinin, özellikle Avrupa Sendikacılık Hareketinin hedefleri-

ne, amaçlarına uygundur. Diğer bir deyişle, tüm kurum ve kuralları ile yerleştirebilmek için el ele, omuz omuza mücadele her platformda verilmektedir ve verilmeye devam olacaktır.

(4) TÜRK-İŞ, Avrupa Topluluğu gibi ekonomik ve siyasal entegrasyon hareketlerinin yanında olduğunu şimdi değil, konuşmamın başında söyledim gibi, 1963'lerde ilân etmiştir. Bugün de aynı görüştedir. Şu farkla ki, önce Türkiye'de demokrasi tüm kurum ve kuralları ile yerleştirilecek, insana ve çalışanlara, çalışanların temel hak ve özgürlüklerine saygılı bir düzen kurulacaktır. TÜRK-İŞ "tam üyeliğin" ancak bu koşul yerine geldikten sonra gerçekleştirilmesinden yanadır ve çalışmalarını bu yönde aralıksız sürdürecektir. Bu açıdan "önce kalkınma, sonra sosyal adalet..."; ya da "çeşit çeşit; biçim biçim demokrasi; bizim şartlarımıza uygun demokrasi..." gibi sözcüklerle ortaya konulan zihniyete temelden karşıdır.

Demokrasi tam, eksiksiz ve yasaksız olacaktır.

Sosyal devlet görevlerini tam olarak yapabilecek bir noktaya getirilecektir.

İşçiler her düzeyde kararlarda söz sahibi olacaklardır."

"Sosyal Avrupa"nın ekonomik ve siyasal koşulları ne ise, bunların tamamı Türkiye'de uygulanabilir olacaktır. TÜRK-İŞ'in bakış açısı budur."

Şevket Yılmaz :

“HÜKÜMET İŞÇİYİ SOKAĞA ÇIKMAYA ZORLUYOR

- TÜRK-İŞ Genel Başkanı, grevin hükümetçe ertelenmesi üzerine “Bu tasarruf bir hak gaspıdır. Mecburi tahkimi egemen kulma girişimidir. Bu yoldan grev yasağı kapsamındaki işçilerimize demir-çelik işçileri de dahil edilmiş olmaktadır” dedi.

İskenderun ve Karabük Demir Çelik işletmelerinde çalışan 24 bin işçinin greve çıkmasına 8 saat kala hükümetin grev ertelenmesi işçiler ve sendikacılar arasında şok etkisi yarattı. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz “Erteleme kararı ile birlikte grev hakkını bir daha kullanma imkânı yoktur. Bu bir hak gaspıdır. Demir-Çelik işçisinin kavgası bizim kavgamızdır. Uyarıyorum” dedi.

ŞEVKET YILMAZ’IN AÇIKLAMASI

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, bağımsız Çelik-İŞ Sendikası’nca 22 Mart günü uygulamaya koyacakken, grevin hükümetçe 60 gün süreyle ertelenmesi üzerine şu açıklamayı yaptı.

“Başbakan Özal ve hükümeti bu tarihe kadar işçilere yaptığı haksızlıklara bir yenisini daha eklemiştir. Karabük ve İskenderun’da son derece zor, ağır ve yıpratıcı şartlar altında çalışan işçilerimizin hakkını vermemekte direnen başbakan bu tarassufla hakların yasal yoldan kotarılması imkânını da tamamen ortadan kaldırmıştır. 2822 sayılı yasada (grev ertelenmesi) bir terimden ibarettir. Erteleme kararı ile birlikte grev hakkını bir daha kullanma imkânı yoktur. Bu bir hak gaspıdır. Mecburi tahkimi egemen kulma girişimidir. Bu yoldan haksız suretle grev yasağı kapsamına alınan işçilerimize demir çelik işçileri de dahil edilmiş olmaktadır. Türkiye’de her yerde, hemen her işkolunda süregelen ihtar hareketlerini hafife almak, insanların haklarını gaspa çalışmak son derece sorumsuz bir davranıştır. Hükümet işçiyi sokağa çıkmaya zorlamaktadır. Sonra işbaşı yapın diye yalvar yakar olacaktırlar. Yasaklamalarla hiçbir noktaya varılamaz. Demir çelik işçisinin kavgası bizim kavgamızdır. Uyarıyorum.”

BU DA VATANDAŞIN TEPKİSİ

Demokrasinin gelişmesi, geçiş dönemlerinin ortaya çıkardığı tepki yasalarından arınmakla ortaya çıkar. Tepki yasalarına sığınarak, o yasalardan medet umularak uzun süre ülkenin yönetilemeyeceğini, biz bu sütunlarda bir hayli yazıp durduk! Tepki yasalarının verdiği imkanlardan yararlanma, emek kesimi bakımından oldukça sıkıntılı bir dokuz yıl yaşanmasına sebebiyet verdi. Hayat pahalılığının alıp yürüdüğü, enflasyonun reel ücretleri kemirdiği, gelir dağılımının dar ve sabit gelirli aleyhine bozulduğu bir ortamda yapılan mahalli seçimlerin sonuçları son derece ibret vericidir! Hepimiz bu gün gibi hatırlarız, Sayın Cumhurbaşkanımızın vetolu seçimlerde Anap aleyhine MDP lehine yaptığı bir konuşma ve TV. da Anap liderinin başarısı iktidar yolunu açmış ve tek başına iki defa iktidara gelmesine yol açmıştı.

Daha önceki mahalli seçimlerde 57 ilde başkanlık ve meclis üyelikleri il genel meclisleri seçimlerini alan Siyasi iktidarın reyleri bu seçimlerde % 22 civarına düşmüşse bunun başlıca sebebi Mutfaktaki yangındır. Emeğe yapılan haksızlıktır. Dar geliriye karşı takınılan insafsız tutumdur. Kısacası KontROLSUZ piyasa mekanizması, haksız kazançlar Milletin canına tak etmiştir. Millet Tepki yasalarına sığınanlara Demokrasiye bir an önce geçişi kolaylaştırmayanlara Sivilleştirme sürecini hızlandırmayanlara Tepkisini göstermiş ve gereken ikazı en anlamlı bir biçimde yapmıştır.

Halkı oluşturan kitlelerin sesine kulak asmayanlar bu vurdumduymazlığın cezasını ağır biçimde ödemeye mahkum edilmişlerdir. Mahalli idareler seçimi, demokrasinin ilk ve en önemli adımıdır. Tercihini bu seçimlerde açıkça ortaya koyan Millet, İktidar partisini üçüncü parti durumuna düşürmüştür. İşin en önemli yanı kanaatimizce budur. Bu seçimler bir genel seçim olsaydı tek başına hiç bir parti iktidara gelebilecek ve siyasi istikrarsızlık yeniden başlıyacaktı. Halkımız bu seçimlerin mahalli seçimler olduğunun ve siyasi iktidara ders verilmesi gerektiğinin bilinci içinde kendi oyunu akıllıca kullan-

mıştır. Şimde Siyasi İktidarı elinde bulunduranlar, bu sonuçtan kendileri için uyarıcı mesajlar almalıdır. Halkın perişanlığını dar ve sabit gelirli için de yaşadıkları korkunç bunalımın giderilmesi için ciddi tedbirler almaya koyulmalıdır. Siyasi iktidar, görevi bırakmayacağını açıkladığına göre önümüzdeki gelişmeleri sabırla beklemek ve ülkeyi bunalımların eşiğine getirmemek akılcı çözüm yolunu demokrasi içinde ve parlamentoda aramak gerekir. İktidar gurubu bu yenilginin sebeplerini çok ciddi araştırmak ve yenilginin müsebbiblerini siyaseten cezalandırmak ve halkın beklentilerini bir an önce cevaplandırmak durumundadır. Yeni oluşumlar gündeme gelir mi bilemeyiz. Ne varki halkın vermek istediği mesaj, cevabsız kalmaz kalmamalıdır. Mutfaktaki yangını söndürmek emek kesiminin haklı isteklerine olumlu bir biçimde yaklaşmak, Anayasa ve yasalarda gereken değişiklikleri Meclisteki Siyasi partilerle Dialog içinde gerçekleştirerek kalıcı ve sürekli bir demokrasiyi egemen kılmak ve inatlaşma yerine uzlaşmayı hakim kılmak Siyasi istikrarla birlikte bütün sorunları demokrasi içinde çözümlemek başlıca iş olmalıdır.

Halkımızın Tepkisi genellikle seçim sandıklarında ortaya çıkıyor, Bu tepkinin çok ciddi değerlendirmelere tabi tutulup, tedbirler ona göre alınmazsa, daha açık bir deyişle sonuçlar serinkanlılıkla değerlendirilmez ve sorunlara ciddi çözümler getirilmezse Ülkemizi daha önemli olayların beklediğini görmemek için en azından vurdumduymaz olmak gerekir. Özetle belirtmek gerekirse Türk Halkı Demokrasi içinde kalkınma ve gelir dağılımında hakkı olan payı almak ve Hürriyet içinde kardeşçe yaşamak istiyor. Hürriyetleri kısıarak değil genişleterek hayat pahalılığını önleyerek ve dar ve sabit gelirliye Milli gelirden hakları olan payı vererek Toplumda barış sağlanabilir ve bu barışı sağlamak ta Ülkeyi yönetenlerin başlıca görevidir. Halkın Tepkisi ortaya çıktığına göre tedbir alınmasında geç kalmamakta sayılamıyacak kadar büyük yarar vardır. Ülkemiz bir erken seçime gebe gibi görünüyor. Bekleyelim ve görelim...

BAŞOĞLU :

“SORUNLARIMIZI ANCAK BİRLİĞİMİZİ PEKİŞTİREREK ÇÖZEBİLİRİZ”

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa Başoğlu, TÜRK-İŞ ve üye kuruluşlarca Erzurum, Erzincan, Sivas, Samsun, İstanbul, İzmir, Çerkezköy, Bursa, Sakarya, Konya, Mersin, Eskişehir, Balıkesir illerinde düzenlenen eğitim seminerlerinde yaptığı konuşmalarda işçilerin içinde bulunduğu ekonomik çıkmazların giderek bunalıma dönüştüğünü, bunun da başlıca sebebinin hükümetin ve özellikle sayın Başbakan'ın işçi sorunlarını çözmemekte ısrarlı olmasından kaynaklandığını söyledi.

TÜRK-İŞ'in sorunları çözmede uyguladığı eylemlerle ilgili olarak geniş açıklamalarda bulunan Mustafa Başoğlu, ayrıca kursiyelerinin TÜRK-İŞ çalışmalarına yönelik sorunlarını da cevaplandırdı.

**MUSTAFA BAŞOĞLU'NUN
KONUŞMASI**

Mustafa Başoğlu bu seminerlerde yaptığı konuşmalarda özetle şöyle dedi:

“1980 ve 84 döneminde başta Anayasa olmak üzere çalışma hayatına dönük kurumların yeniden düzenlenmesi aşamasında TÜRK-İŞ, ülkenin o gün içerisinde bulunduğu olumsuz şartlara rağmen üzerine düşen görevi eksiksiz olarak yerine getirmeye çalışmıştır. Ancak, kanunlara son şeklini vermekte söz sahi-

bi olanlar TÜRK-İŞ'in haklı isteklerine olumlu karşılık vermemişler, daha çok işverenlerin isteklerine uygun yasal düzenlemeler yapılmıştır. 1984'den sonra işbaşına gelen Özal Hükümetleri çalışma hayatına dönük sorunları çözerek azaltacağı yerde yeni sorunlar meydana getirerek işçiye HİSİM gibi davranacağını HİSİM gibi davranmayı yeğlemişler, bu tutumu giderek işçi düşmanlığına dönüştürmüşlerdir.

TÜRK-İŞ, bir yandan içerde eylem programını yürürlüğe koyarak, öte yandan uluslararası alanda yoğun faaliyetler sürdürülerek işçilerin içinde bulunduğu ve dayanılmaz hale gelen sorunlara çözüm aramış bu arayış ve çalışmalarını hala sürdürmektedir. Özellikle 1989 yılından kamu kesiminde yapılacak olan toplu iş sözleşmelerinde işçileri içinde bulundukları ekonomik çıkmazdan ve bunalımdan kurtarabilmek için birlikte hareket etmek ve sorunlara birlikte çözüm bulma kararlılığını sürdürmektedir. Herkes bilmelidir ki, birliğimizi ve ona dayanan gücümüzü bozmadığımız, onu hükümet karşısında pekiştirdiğimiz oranda olumlu sonuca ulaşmamız mümkün olabilir. TÜRK-İŞ'in ve sendikaların belirlediği ilkelere göre sürdürülen işçi eylemleri işçilerin sendikaları aştığı şeklinde yorumlamak yanlıştır. Sendikaların ve sendikacıların görevi sorunları çözmek gerektiğinde yegane dayanakları olan işçinin gücünden yararlanmaktır. Ne işçiler sendikaları aşmışlardır, ne de sendikalar işçilerin gerisinde kalmıştır. İstenilen amaca ulaşmada kullanılmakta olan eylemlerle işçileri ve sendikaları birbirine karşı gibi göstermek içinde bulunduğumuz ve daha fazla hak için yapılan mücadeledeyi zaafa uğratabilir.

İşçiye, dost olanlar, sendikaları haksız yere yıpratıp işçiye karşı gösteremezler. İşçilerle sendikaların arasını açmak isteyenler herkesten önce Sayın Başbakan'ın istediklerinin gerçekleşmesine hizmet ederler.”

SOSYAL DEMOKRASİ SEMİNERİ BÜYÜK İLGİ GÖRDÜ

TÜRK-İŞ tarafından 9 ilde düzenlenmesi planlanan, sendika yöneticileri ve temsilcilerinin katıldıkları "Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı" konulu seminerlere devam edildi. Erzurum, Erzincan ve Sivas illerinde ikişer günlük olarak düzenlendi.

TÜRK-İŞ faaliyetlerinin çok sık götürülmediği illerde düzenlenmesine özen gösterilen bu seminerlerde; TÜRK-İŞ faaliyetlerinin teşkilatımızın belkemiği mahalli yöneticilere bildirilerek çeşitli sorunların tartışılıp yöneticilerin aydınlatılarak yanlış bilgilerden arındırılmalarının amaçlandığı ve öğretim üyelerince işlenen konuların yazılı halde kursiyerlere dağıtılarak kalıcılık sağlanmasına çalışıldı.

28-29 Mart 1989 Erzurum; 29-30 Mart 1989 Erzincan; 30-31 Mart 1989 Sivas illerindeki seminerler, büyük bir ilgi ile izlendi. Seminerlere, her 3 şehirde toplam 240 kursiyer katıldı.

İzmir ve Çerkezköy'de İşçi Sağlığı ve İşgüvenliği Seminerleri

TÜRK-İŞ 1989 yılı eğitim planı gereğince TÜRK-İŞ/AAFLI ortak projesi çerçevesinde planlanan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği seminerlerine devam edildi.

İzmir ve Çerkezköy'de düzenlenen seminerlerde; İşyerlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konusunda yetkililerin çalışmalarına yardımcı olacak, konunun önemini çalışan ve çalışanlara benimsetecek olan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konusunda gündemde tutulması ve yetkilileri tedbir almaya yöneltmenin amaçlandığı; SSK, İlk Yardım, İşçi Beslenmesi, Endüstriyel Hijyen ile İşçi Sağlığı Kurullarının çalışmaları konuları, Üniversite öğretim üyeleri ve konu ile ilgili uzmanlarca işlendi.

6-8 Mart 1989 tarihlerinde İzmir'de; 15-17 Mart 1989 tarihlerinde Çerkezköy'de düzenlenen İşçi Sağlığı ve İşgüvenliği seminerlerinde toplam 139 kursiyer katıldı.

Şube Yöneticileri Temel Eğitim Seminerine katılan kursiyerler, Samsun Eğitim Merkezi önünde topluca görülüyor

ŞUBE YÖNETİCİLERİ TEMEL EĞİTİM SEMİNERİ YAPILDI

- 13-17 Mart 1989 tarihlerinde düzenlenen Seminer, Programlanan Seminerlerin sonuncusu oldu

TÜRK-İŞ'in 1989 Eğitim Programlarından olan Şube Yöneticileri Temel Eğitim Seminerlerinin sonuncusu 13-17 Mart tarihleri arasında Samsun'da yapıldı.

Samsun TÜRK-İŞ Eğitim Merkezi'nde belirlenen Program doğrultusunda yapılan eğitim seminerine TÜRK-İŞ'e bağlı 32 sendikaya ait şube yöneticileri katılıyor. Mart ayı içindeki bu seminerlerde 33 şube yöneticisi kursiyere, "Sosyal Güvenlik Mevzuatı", "Sendikaların Ülke Ekonomisine Etkileri ve Katkıları", "Demokrasi ve Sendikacılık" ve "Toplu Sözleşme Usul, Taktik ve Stratejileri" konularında dersler verildi.

BAŞOĞLU AÇIKLAMALARDA BULUNDU

Selahattin Turla, Doç. Dr. Kuter Ataç, Prof. Dr. Alpaslan Işıklı ve Doç. Dr. Fevzi Demir tarafından verilen dersler yanında TÜRK-İŞ Eğitim Sekreteri Mustafa Başoğlu, TÜRK-İŞ'in yürüttü-

ğu çalışmalar konusunda açıklamalarda bulundu.

Sertifika töreni ile sona eren Şube Yöneticileri Temel Eğitim Seminerine katılan sendikacı kursiyerler şunlar:

KURSIYER LİSTESİ

İ. Sabri Keskin, Celal Özdemir (Tarım-İş), Mustafa Kemal Kulaş, Ramazan Karakök, Raşit Yiğit, Rızvan Türkyılmaz, Asın Taşdelen, Muharrem Birkanım (G. Maden-İş), Ali Bayda, Tekin Açık (Petrol-İş), Selami Çakır, Aslan Sadıkoğlu, Raif Özcan (Tekgıda-İş), Metin Özgül, Yılmaz Akyok (Şeker-İş), Mükrem Bayraktar, Muzaffer Gülyüz (Teksif), Mehmet Naci Sevinç (Deri-İş), Mahmut Özmen (Çimse-İş), Mehmet Ali Aslan (Likat-İş), Nazmi Güler, Cevat Çalık, Ahmet Çoşkun (T. Yol-İş), Hasan Tomuş, Gürcan Onurme, Ali Can Azizoğlu, Mehmet Fırat (Tes-İş), Necmettin Turgut (Demiryol-İş), Ali Memiş, Muharrem Çulha, (T. Haber-İş), Gündoğdu Sevenser, Soner Tufan (T. Harb-İş), Durmuş Uçar (Belediye-İş),

SENDİKACILIK VE DEMOKRASİ

Prof. Dr. Alpaslan IŞIKLI

TÜRK-İŞ Eğitim programları çerçevesinde Eylül 1987 tarihinde başlatılan TÜRK-İŞ Şube Yöneticileri Temel Eğitim Seminerleri periyodik olarak yapılmaktadır. Şube yöneticilerine Samsun TÜRK-İŞ Eğitim Merkezi'nde verilmekte olan dersler, kendi alanında uzman kişiler tarafından işlenmektedir.

TÜRK-İŞ Dergisi, bundan böyle her sayısında bu seminerlerde verilmekte olan ders notlarını yayınlayacaktır. Geçen sayımızda yayınladığımız Prof. Dr. Alpaslan Işıkli'nin Sendikacılık ve Demokrasi yazısının devamını aşağıda sunuyoruz.

Yürürlükteki Anayasa, sendikaların siyasal amaç gütmesini ve siyasal faaliyette bulunmasını yasaklamıştır. Her türlü sendikal eylemin kaçınılmaz olarak siyasal yönü bulunacağına göre, bu hükme dayanarak tüm sendikal faaliyetlerin yasaklanması sonucuna varacak bir anlayışın asla egemen olmaması temenni edilir. 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu son değişiklikle birlikte bu hükmü biraz yumuşatma yoluna gitmiş; "münhasıran ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerin" korunması ve geliştirilmesi amacıyla yapılan faaliyetler ve açıklamalar siyaset yasağı kapsamında tutulmuştur. Gene temenni edilir ki hiç bir şey münhasıran ekonomik ve sosyal olamayacağına göre bu hükümden hareketle sendikaları baskı altında tutan anlayışlar, egemen olmasın. Kuşkusuz, yasa metinlerinden temenniler doğrultusunda sonuçlar çıkmasını gerekli ve mümkün kılmayacak ölçüde açık ve sendika özgürlüğü ilkesiyle çelişmeyen düzenlemelere gidilmesi daha uygun bir yoldur.

Siyaset yasağı ile ilgili kısıtlamalar bundan ibaret değildir. 2821 Sayılı Kanunun 37. maddesi, sendika ve konfederasyon yöneticilerinin bir siyasi partinin yönetim organlarından herhangi birinde görev almalarını yasaklamıştır. İlave olarak, sendikaların çatısı altında sağlanmış olan çıkar ortaklığına dayalı birlik, siyasal birliğe de dönüşmüş ve belli ve tek bir siyasal partiye destek olunması sonucunu da doğurmuştur. Örneğin, İngiltere'de ve İskandinav ülkelerinde görülen budur.

Bununla birlikte, genel olarak bir sendikanın üyelerinin aynı siyasal görüşten olmalarını şart koşan bir örgütlenme yoluna gidilmesi, sendikacılık açısından çok zararlı sonuçlar verebilir. Bu yüzden sendikaların özen göstermeleri gereken

bir husus olan sendikal birlik ilkesi derin yaralar alabilir.

Öte yandan, sendikaların birer siyasal parti olmamaları reddedilmez bir gerçek teşkil etmekle birlikte, sendikaların her türlü faaliyetinin ister istemez belli bazı siyasal yanlarının bulunması da kaçınılmaz. Bu durum toplum hayatında her şeyin birbirinden ayrılması mümkün olmayan bir bütün oluşturmaktan kaynaklanır.

Bu nedendir ki sendikaların siyasal faaliyette bulunmalarını yasaklayıcı doğrultudaki hükümler, sendikaların en temel işlevlerini yerine getirmekten alıkoyucu biçimde yorumlanabilir. Nitekim geçmişte de böyle olmuş, sendikaların siyasal faaliyette bulunmalarını yasaklayan bir hüküm öngören 1947 tarihli sendikalar kanunun yürürlükte olduğu dönemlerde, pamuk ipliği ithalinin yasaklanmasını isteyen veya grev hakkı tanınmasını talep eden sendikaların bile siyasetle uğraştıkları gerekçesiyle takibata uğradıkları görülmüştür. Bu tür yasakların en büyük sakıncası, keyfi yorumlara açık kapı bıraktıkları için genellikle siyasal iktidarın hoşuna giden sendikal faaliyetlerin en koyu siyasal nitelikte olsalar bile teşvik görmesi, buna karşılık, en sade ve temel sendikal eylemlerin yasaklanması sonucunu doğurmalarıdır. Örneğin sendikal, sendika ve konfederasyonun organlarındaki görevlerinin as-kiya alınması, seçilmeleri halinde ise bu görevlerini son bulması öngörülmüştür.

Ayrıca Anayasanın 82. maddesi "sendikaların ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında" görev alanların ve bu örgütlerin "vekili" olanların aynı zamanda milletvekili olmalarını yasaklamıştır. Buna karşılık, bazı işveren

örgütlerinde, şirketlerde ve holdinglerde yönetici veya vekil olanların bu tür yasaklar dışında oldukları düşünülürse, yapılan bu düzenlemelerin tek yanlı niteliği daha da belirginleşmektedir.

Kuşkusuz, sendikaların demokratik katılım yolundaki etkinliklerini sınırlayan mevzuat hükümleri bunlardan da ibaret değildir. 12 Eylül sonrasında çok değişik kanunlarla yürürlüğe sokulan hükümler sendikaları etkisizleştirici bir bütün oluşturmaktadır. Esasen, sendikaları en temel fonksiyonlarını yerine getirmede ve üyelerinin güvenliğini kazanmada zaafa düşüren mevcut sendikal mevzuat, dolaylı veya dolaysız olarak sendikaların demokratik katılım bakımından güçlerini sınırlayıcı sonuçlar getirmiştir.

SON BİRKAÇ SÖZ...

Yürürlükteki mevzuatın, ülkemiz sendikacılığının demokratik rejim çerçevesinde yerine getirme sorumluluğunu taşıdığı ödev ve amaçlar bakımından büyük güçlükler taşıdığı bir gerçektir. Ancak, yakın geçmiş, yalnızca bazı güçlükler getirmemiştir. Karşılaşılan her türlü olumlu olumsuz gelişme, geride önemli bazı tecrübeler ve dersleri de bırakmıştır. Öyle anlaşıyor ki son yılların gelişmelerinden sendikacılık açısından çıkan en önemli ders, demokrasinin erdemini sarsılmaz bir biçimde kavranması biçiminde belirmiştir.

Bu nedenledir ki, mevcut her türlü engele rağmen, Türk sendikacılığının bir bütün olarak,

— ülkeyi bir avuç sermayedardan ibaret gören;

— demokrasi ve sosyal adaleti lüzumsuz bir ayak bağı sayan;

— demokrasiye yönelik müdahaleleri sivil görünüm altında sürdürme misyonunu temsil eden;

— ülkeyi ucuz emek cenneti yapmakla öğünen;

— başarısının ölçüsünü halkın onayında değil bazı uluslararası finans kurumlarının takdirlerinde arayan;

bir anlayışın temsilcileri karşısında gösterdiği tepkiler, demokratik sorumluluklarının yerine getirilmesi açısından, kayda değer adımlar teşkil etmiştir. TÜRK-İŞ'in 25 Eylül 1988 tarihinde yapılması öngörülen referandumda benimsediği tavır açıklama amacıyla yayınladığı 27 Ağustos tarihli Başkanlar Kurulu bildirgesinde de ifade edildiği üzere, sendikacılık hareketinin bugünkü temel görevi ve amacı "yurdumuzda siyasal ve ekonomik demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla yerleşmesidir... Bu, siyasal iktidarın korumaya çalıştığı ipoteğin kaldırılması, iktisaden güçsüz durumdaki çoğunluğun ekonomik ve siyasal haklarının, özgürlüklerinin tanınması ve yaşama geçirilmesi demektir."

Bir Ziyaret

**Doğruiyol Partisi Genel Başkanı
TÜRK-İŞ'i ziyaret etti**

DEMİREL:

"İşçiler Yoksulluk Sınırının Altında"

DYP Genel Başkanı **Süleyman Demirel**, 3 Mart günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek, işçi sorunlarıyla ilgili bilgi aldı.

DYP Genel Başkanı **Demirel**, Genel Başkan **Şevket Yılmaz** ve yönetim kurulu üyeleriyle görüştü. **Demirel**, görüşme öncesinde enflasyon oranının yüksek olduğunu, dargelirlilerin durumunun geçen yıldan beri çok kötü seyrettiğini kaydetti. Geçen yıllarda yapılan toplu iş sözleşmelerinde alınan ücret zamlarının, enflasyon karşısında ortadan kalktığını, bu yıl yapılacak sözleşmelerin nasıl sonuçlanacağını da henüz belli olmadığını savunan **Demirel** şunları söyledi:

"Devlet, hükümet, yani siyasi iktidar planlarında, programlarında ve bütçelerinde yüzde 38-40 gibi enflasyon rakamları koyup, onun üzerinden işçi ücretlerini tespiti gidiyor. Enflasyon ise yüzde 100'leri buluyor. Bunlar kümülatif oluyor. Her yıl bu farklar biriktiği için, 4-5 sene zarfında işçilerin reel ücretlerinde yüzde 30'a, yüzde 40'a varan gerileme meydana gelmiştir. Bir ülkenin en önemli meselesi, eğer o ülkede barış aranıyorsa, barış aramak mecburiyetinde ise, sosyal dayanışmadır. Sosyal dayanışmanın en önemli şartı, el emeği ve alınterinin karşılığının alınmasıdır."

YOKSULLUK SINIRI 250 BİN LİRA DOLAYINDA

Demirel, çağdaş ülkelerin "yoksulluk sınırı" adı verilen bir sınır tanıdıklarını ve Türkiye'de bu sınırın 250 bin lira dolayında olduğunu kaydetti. **Demirel** şöyle devam etti:

"Memur maaşları, işçi ücretleri, emeklilerin ödenekleri, el emeği, alınterleriyle çalışanların durumuna baktığımız zaman, hemen hemen tümü bu sınırın altındadır. Bu büyük bir rahatsızlıktır. El emeğinin, alınterinin karşılığının alınmadığı, işsizliğin arttığı bir ülkede sıkıntılar üstüste gelir. Sosyal barışın en önemli şartı, el emeğinin karşılığının alınmasıdır."

Çalışan Kadınlar Birinci Ulusal Kurultayı İstanbul'da Yapıldı

KADIN EN AĞIR İŞÇİ

• **ŞEVKET YILMAZ:** "AİLE VE TOPLUM İÇİNDEKİ GÖREVLERİ BAKIMINDAN EN AĞIR İŞÇİ HİÇ KUŞKU YOK Kİ ÇALIŞAN KADINLARIMIZDIR"

• **İMREN AYKUT:** "EV KADINININ YAPTIĞI İŞİ DOLAR BAZIYLA HESAPLARSAK, YILDA 4 TRİLYON DOLARDIR"

Türkiye'de ilk kez düzenlenen "Çalışan Kadınlar 1. Ulusal Kurultayı" 20-21 Mart tarihlerinde İstanbul'da Gazeteciler Cemiyeti Burhan Felek toplantı salonunda yapıldı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, çalışan kadınların en ağır işçi olduğunu söyledi

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Dr. İmren Aykut

Kurultaya, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ICFTU temsilcisi Bayan Loys Steward, Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu AFL-CIO Genel Başkan Yardımcısı Bayan Joyce D. Miller gibi yabancı konuklar yanı sıra, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz ve Yönetim Kurulu üyeleri, üniversite ve basın temsilcileri ile değişik işkollarından 300 kadın işçi katıldı.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa Başoğlu'nun kısa açış konuşmasından sonra kürsüye gelen TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, çalışma hayatıyla ilgili yasalar ve yapılan sözleşmelerle çalışan kadınların bazı koruyucu önlemlere kavuştuğunu buna rağmen aile ve toplum içindeki görevleri bakımından en ağır işçinin çalışan kadınlar olduğunu söyledi.

Yılmaz "Bir yandan ülke ekonomisine, diğer yanda evlînin dar bütçesine katkıda bulunabilmek amacıyla çalışan insanlar olarak, sorunlarımızın boyutlarını tahmin etmek güç değildir" diyerek sürdürdüğü konuşmasında, TÜRK-İŞ ile AAF-LI'nın ortaklaşa düzenlediği bu kurultayın amacının, sorunları daha detaylı tesbit etmek ve çözüm yollarını aramak olduğunu söyledi.

Şevket Yılmaz, TÜRK-İŞ'i uyguladığı yürüyüş, miting, salon toplantıları ve yemek boykotu gibi eylemlerde, kadın işçilerin büyük destek verdiklerini de sözlerine ekledi.

AAFLI Türkiye Direktörü Valentin Suazo konuşmasını yaparken

AYKUT'UN KONUŞMASI

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut, Anayasa ve Yasalarla kadın çalışanlara getirilen koruyucu hükümleri anlattı ve "Yine de tüm bu koruyucu önlemlere karşın, çalışan kadınlarımız çok önemli sorunlarla karşı karşıyadırlar. Çalışan kadınlar erkeklerin aldıkları ücretin yüzde 73'ünü kazanmaktadır. Tüm dünyada kadınlar toplam gelirin ancak yüzde 10'una sahiptirler" dedi.

ICFTU Temsilcisi Loys Steward

Ev kadınlarının yaptığı işi ise Dolar bazıyla hesaplandığında, yılda 4 trilyon Dolarla ölçülebildiğini sözlerine ekleyen Aykut, "Oysa ev hizmetlerinin ekonomik değerleri hiç hesaba katılmamaktadır" dedi.

AAFLI Türkiye Direktörü Valentin Suazo da yaptığı konuşmada, "Tarım ve tekstil kesiminde örgütlenmemiş, iyi yaşam özelemlerine kavuşamamış onbinlerce kadın sendikalaşmadıkça, Türkiye'de çoğulcu demokrasinin varlığından söz edilemez" dedi.

PROĞRAM ÇALIŞMALARI

Kurultayın ilk gün öğleden

Doç. Dr. Mete Törüner
tebliğini sunarken

önceki açış konuşmalarından sonra Gazi Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Mete Törüner "Çalışan Kadınların Sorunları Konusunda Son Bellirlemeler" konulu tebliği sundu.

TÜRK-İŞ ile Üniversite işbirliği sonucu, çalışan kadınların sorunlarına ilişkin düzenlenen anket sonuçlarını anlatan Törüner, ülkemizde çalışan kadınlar bakımından DiE tarafından yayınlanan sınırlı bilgiler bulunduğunu, çalışan kadınların iş piyasasında yerinin ve sorunlarının belirlenmesi, çalışma kişiliği ve aile hayatı üzerindeki etkileri, ailede sorumluluk paylaşılması gibi konularda kapsamlı çalışmalar yapılmadığını belirtti.

Sabahki oturumun ikinci tebliğ sahibi ILO Türkiye Direktörlüğü Program Müdürü Roger Zegers de Belji, gelişmiş ülkelerde kadınlar için ekonomik ve toplumsal yaşamda ısrarla sürdürülen ayırıcı uygulamaların ortadan kaldırılması için mücadele verildiğini hatırlattı ve "Dünya ölçeğinde çalışan kadın sayısında ve oranında artış yönünde bir eğilim olmasına karşın, pek çok ülkenin kültürel normları kadının istihdamı konusunda elverişsizdir" dedi.

ILO temsilcisi Roger Zegers de Belji
tebliğ sunarken

NAZLI ILICAK'IN TEBLİĞİ

Gazeteci-yazar Nazlı Ilıcak, "Çalışan Kadınların Sorunları" konulu tebliğini sunarken, öncelikle ülkenin ekonomik ve sosyal yapısı üzerinde görüşlerini açıklama ihtiyacı duyduğunu belirterek konuşmasına başladı.

"Temel sorun, istisnal olması ve kriz anında uygulanması gereken ağır reçetelerin süreklilik kazanmasından doğmaktadır. Köylüye, işçiye hakkını vermeyen, esnafı sıftah etmeden kepenk kapattıran, hür teşebbüsü dara düşüren ve küçültmeye zorlayan bir uygulamanın neticelerini yaşıyoruz" diyen Ilıcak, "Çalışan kadın da, işçi de,

Gazeteci-Yazar Nazlı Ilıcak, çalışan kadınların sorunlarını anlattı

memur da, işveren de, esnaf da tüm kesimler ağır problemlerle karşı karşıyadırlar" dedi.

Çalışan kadının sorununu, her akşam ailesini geçindirecek bir parayı evine götürmek için çabalayan erkekten ayrı düşünmenin mümkün olmadığını sözlerine ekleyen Ilıcak, "Çalışsa da, çalışmasa da, ekonomik sıkıntının kadına yansımaması mümkün değildir" dedi.

SELAHHATİN TURLA

"Çalışan Kadınların Sosyal Güvenlik Hakları" konusunda Hacettepe Üniversitesi öğretim görevlisi Selahattin Turla tebliğ sundu.

Turla "1961 ve 1982 Anayasalarımızın -Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir- şeklindeki hükmünü, 28 yıldanberi, siyasi yelpazenin her diliminde benimsemiş bulunmamıza ve kapsam hedefinin açıklıkla tüm ülke nüfusunu içermesine rağmen, büyük bölümü kadın olmak üzere 20 milyonu aşkın insanımız halen sosyal güvenceden nasibini almamıştır" dedi.

AFL-CIO Genel Başkan Yardımcısı Joyce D. Miller (yanda) tebliğini sunuyor. Kurultay salonundan genel bir görüntü (Yukarıda)

İKİNCİ GÜN ÇALIŞMALARI

Kurultayın ikinci gün çalışmaları AFL-CIO Genel Başkan Yardımcısı bayan Joyce D. Miller'in "Uluslararası Sendikalı kadınların Çalışmaları" konulu tebliği ile başladı.

Daha sonra gazeteci-yazar

Şükran Ketencî kürsüye geldi.

Ketencî, çalışan kadınların sorunlarına bakabilmek ve bir değerlendirme yapabilmek için Türkiye'deki sendikalaşma ve çalışma haklarına göz atmak gerektiğine işaret ederek, "Yeni sendikal düzenin, kadını erkek-

Selahattin TURLA

Şükran KETENCİ

Prof. Dr. Gülten KUTAL

Doç. Dr. Şirin TEKELİ

Prof. Dr. Yıldız TÜMERDEM

II İşçilerimize, sedikacılarımıza nasıl bir yasalar zinciri getirdiğinin en somut göstergesi ise 1984 sonrası sivil iktidar döneminde yaşanan gelişmelerdir." dedi.

KUTAL'IN KONUŞMASI

"Türkiye'nin İstihdam Yapısı İçinde Kadın İşgücü" konulu tebliği İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Gülten Kutal sundu.

(Kutal'ın tebliği, gelecek sayımızda dergimizde yayınlanacaktır)

ŞİRİN TEKELİ'NİN TEBLİĞİ

"Anayasa ve Yasalar Açısından Kadın Hakları" konusunda İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Siyaset Kürsüsü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Şirin Tekeli tebliğ sundu.

Şirin Tekeli, ezici çoğunlukla erkeklerin oluşturduğu parlamentolarda erkek çıkarlarını koruyan yasaların ağırlıklı çıktığına işaret ederek, "Yasalar, patriyarkal sistemlerde kadınların erkekler tarafından ezilip sömürülmeleri sonucunu doğurmaktadır"

dedi.

TÜMERDEM'İN TEBLİĞİ

"Çalışan Kadınların Sağlık Sorunları" konusunu da İstan-

bul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Öğretim üyesi Prof. Dr. Yıldız Tümerdem işledi.

Tümerdem, kadının çalışma ve ev hayatından doğan sorunları, evlilik ve ana olmaktan kaynaklanan sorunları yanısıra, kendine özgü sorunlarının da bulunduğu işaret ederek, bunların sağlığa etkileri üzerinde konuşacağını belirtti.

"Gebelik, doğum, doğum sonrası gibi olayların son derece önemli olduğu" nu vurgulayan Tümerdem, gebeliğe gelebilecek zararların çalışma hayatında daha fazla olduğunu da sözlerine ekledi.

KURULTAYIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kurultayın son bölümünde, delegeler kişisel değerlendirmelerini yaptılar. Bu konuda ortaya konan görüşler ayrı sayfada konuşmacıların fotoğrafla-

ıyla birlikte özet olarak verilmiştir.

BAŞOĞLU'NUN KONUŞMASI

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu**, kurultayın sonunda yaptığı konuşmada, her delegenin görüşlerini serbestçe açıkladığını, verimli bir çalışma yapıldığını söyledi.

Başoğlu, üye kuruluşların temsil ettikleri kadın işçi sayılarının dikkate alınarak delege miktarının belirlendiğini, her tebliğden sonra tartışma yapılarak, önemli sonuçlara ulaşıldığını söyledi.

BALABAN'IN KONUŞMASI

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri **Orhan Balaban**, kurultayın kapanışından önce yaptığı konuşmada,

Salondan bir görünüş.

Başoğlu kurultayın kapanış konuşmasını yaparken

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Balaban Kurultay'da konuşurken.

SONUÇ BİLDİRİSİ

Çalışan Kadınlar Aşırı Fiziksel Moral Yorgunluğu İçinde

Ülke nüfusunun yarısını oluşturan kadınların, sorunlarının tespit amacıyla 20-21 Mart tarihinde düzenlenen TÜRK-İŞ ÇALIŞAN KADINLAR 1. ULUSAL KURULTAYI sonuç bildirgesinde "ekonomik yapı ve çalışma şartları açısından, erkeklerle kadınların ortak sorunları paylaştığı belirlenmişse de, çalışan kadınların kendilerine özgü ayrı sorunları bulunduğu" belirtildi. Bildiride, çalışan kadınların aylık ortalama net gelirlerinin, Türkiye ücret genel ortalamasının altında olduğu vurgulanırken, günde yaklaşık 14 saat çalışmasıyla "aşırı fiziksel ve moral yorgunluk" içinde bulunduğu işaret edildi.

ÇALIŞAN KADINLARIN SORUNLARI

Çalışan Kadınların, yaygın şekilde sigortasız olduğu 18 yaşından önceki hizmetlerin dikkate alınmaması, gebelik, doğum ve doğum sonrası sorunları, çocuğu için kreş sorunu bulunduğu belirtilen sonuç bildirgesinde, şu konulara özetle değinilmektedir:

- İstihdam güvencesi ve işsizlikten etkilenen en önemli grupların başında kadın gelmektedir.

- Birleşmiş Milletler ve ILO'nun çalışan kadınlar konusundaki sözleşme ve tavsiyelerine uygun normlarda ciddi düzenlemeler yapılmalıdır.

- Çalışan kadın iş ve ev hizmetleriyle yoğun bir çalışma yükü altında olması, örgütlenme ve sosyal faaliyetlere etkin katılımı engellemektedir.

SORUNLARA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

TÜRK-İŞ Çalışan Kadınlar 1. Ulusal Kadın Kurultayı sonuç bildirisinde, çalışan kadına özgü sorunların çözümüne ilişkin özetle şu öneriler sıralanıyor:

- Eğitim ve yetiştirme eksikliğini giderici önlemlerin alınması ve fırsat eşitsizliğinin giderilmesine özen gösterilmesi.

- Çalışma süresi haftada 40 saate indirilmeli, ve cumartesi günü yapılan çalışmalar kaldırılmalı.

- 18 yaşından önceki çalışmalar emeklilikte dikkate alınmalı. Emeklilik yaşı ile ilgili kısıtlamalar kaldırılmalı. 20 yılda emeklilik sağlanmalı.

- Mesai saatleri içinde en az iki ma-

kul süreli ara dinlencesi verilmeli.

- Emekli kadınlar için işyerlerinde yeterli yeni düzenlemeler yapılmalı.

- Gebelik, doğum öncesi ve sonrası izin süreleri arttırılmalı.

- Kreş sorunu çözümlenmelidir.

- Evlilik ve analık durumlarında iş ve istihdam güvencesi arttırılmalıdır.

- Kadın ve ailenin çağdaş yapıya kavuşturulması için eğitim faaliyetine önem verilmeli, kitle iletişim araçlarından yararlanılmalıdır.

- Düşük ücretle sigortasız çalışan kadınlarla ilgili denetimler yapılmalıdır.

- Kamuda memur olarak çalışanlara hiç bir ayrıma tabi tutulmadan, sendikal örgütlenme, toplu pazarlık hakkı verilmelidir.

- İş mevzuatta ILO ve BM sözleşmelerine uyulmalıdır.

- Medeni kanunda kadın-erkek eşitliğine ters düşen hükümler bir an önce yeniden düzenlenmelidir.

DELEGELE DİLE GE

• SENDİKALARDA KADIN İŞÇİLER SÖZ SAHİBİ OLMALIDIRLAR

Çalışan Kadınlar 1. Ulusal Kurultayında söz alan delegeler, sorunları ile ilgili görüşlerini açıkladılar.

Konuşmacılar, Kurultayın yararlı olduğunu, bu gibi ulusal düzeydeki organizasyonların tekrarlanması isteğinde bulundular.

Delegeler genel olarak sorunlarını şöyle sıraladılar:

- SSK Hastanelerinde yeterli muayene yapılmadığı, hastaneye her müracaat eden işçinin, kaytarmak için vizite kâğıdı aldığı anlayışının işverenler ve doktorlarca paylaşıldığı gözlenmektedir.
- Kreş ve emzirme odaları konusu, yasalarla işverenlere emredici hüküm altına alınmış olmasına karşın, cezai müeyyidelerin yetersizliği yüzünden işverenlerce umursanmadığı,
- Viziteye çıkışlarda, işyerinden ayrılış saatinin dikkate alınmadığı, yolda geçen sürelerin de hesaplanmadığı ve işbaşı halinde bazı işkollarında yevmiye kesintisi yapıldığı,
- Doğum öncesi ve doğum sonrası ücretli izinlerin bazen kullandırılmadığı, dok-

SORUNLARI İRDİLER

- torların, doğum öncesi izni geç vererek bu hakkın kısmen gasbedildiği,
- TÜRK-İŞ Kadınlar Bürosu çalışmalarına bütün işkollarında çalışan kadın işçilerin katkıda bulunabilme imkanları araştırmaları ve desteklemesi gerektiği,
- Çalışan kadınların sendika yönetimlerinde söz ve karar sahibi olmaları gerektiği,
- Sendikalara kadınların çeşitli organlara seçilmesi için ilke kararları almalarının Konfederasyonca önerilmesi ve bunun gerçekleştirilmesi,
- Kadınların vardiyalı işlerde çalıştırılmasının yasaklanması,
- Gebe kadınların sağlığını tehdit eden çalışma ortamlarında bulunmalarının, gebelikleri süresince ve sonrasında önlenmesi,
- Hamilelik, analık ve evlilik nedeniyle özel kesimde gözlenen işten,
- Gebelik öncesi ve sonrası kadınlara ücretsiz gıda ve sağlık hizmetleri verilmesi,
- Çalışma yeri ve evinde verdiği hizmetlerle, Kurultayda da "en ağır işçi" olarak kabul edilen çalışan kadınların emeklilik yaşlarının aşağıya indirilmesi,

- Sendikalarda kadınların sosyal, kültürel, eğitsel gelişimini sağlayacak kadın komisyonlarının kurulması, toplu sözleşme sürecine kadınların katkılarının sağlanması,

- TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu paralelinde çalışacak ve kadın işçi sayısı fazla olan sendikalarda benzer bürolar kurulması.

ÇALIŞAN KADINLAR ARASINDAKİ AYRICALIK GİDERİLMELİDİR

H. Avni YAZICI

TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik
Uzmanı

Anayasamızın başlangıç kısmında "Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu" ilkesi yer almıştır.

Yine Milletlerarası Çalışma Teşkilatı ILO 1958 yılında, iş ve meslek bakımından ayırım hakkında 111 sayılı sözleşmeyi kabul etmiştir. Bu sözleşme ülkemizde 13.12.1966 tarih, 811 sayılı kanunla onaylanmıştır. Bahse konu sözleşmenin 1'nci maddesinde ayırım deyimi, "ırk, renk, cinsiyet, din, siyasal inanç, ulusal ve sosyal yönden yapılan iş veya meslek edinmede veya edinilen iş veya meslekte tabi olunacak muamelelerde eşitliği yok edici veya bozucu etkisi olan her türlü ayrılık gözetme, ayrı tutma veya üstün tutma" şeklinde tarif edilmektedir.

8-Mart Birleşmiş Milletler Kadın Hakları Günü dolayısıyla, ülkemizde çalışan emekçi kadınlarımızın, işçi statüsünde çalışan annelerimizin ihmal edilen bir hakkını gündeme getirmek istiyoruz.

KADIN VE ÇALIŞMA HAYATI

Ülkemizde harplerin çokluğu ve bu durumun erkek nüfus üzerindeki menfi etkisi ile yine ülke korunması yönünden askerlik süresinin uzunluğu ve daha çok asker bulundurma politikası, kadınların iş hayatına geçişlerinin nedeni olmuştur. Hele son zamanlardaki sosyal ve ekonomik zorluklar, ailelerin yaşamını ve birliğini devam ettirebilmeleri için kadınların da yoğun bir şekilde çalışma hayatına atılmalarını gerektirmiştir.

Konumuz evli kadınlarla ilgili olduğundan, kadının aile hayatında üstlendiği görevlere, bu görevlerin önemine ve toplumsal yaşantıdaki yerine kısa da olsa değinmek istiyoruz.

Kadınlar aile hayatında önce çocuk doğuran ve onları yetiştiren kişi olarak önemlidir. Yine ailede birlik ve beraberliğin yani huzurun öncüsü ve uygulayıcısıdır. Aile fertlerinin yeterli beslenmelerinin, sağlıklı yaşamalarının ve toplumsal ilişkilerinin düzenlenmesinde de sorumludurlar. Bu önemli görevlerin ötesinde çalışarak erkeğinin en büyük ekonomik destekçisidirler. Tabiidir ki, bu kadar önemli görevleri zamanında ve eksiksiz yapabilmek ve aile bireylerinin her birine ayrı ayrı hizmet götürebilmek, aileyi korumak ve bütünleştirmek her şeyden önce kendinden, yaşamından, sosyal, ekonomik ve kültürel haklarından fedakarlık etmekle yani hayatı yorgun geçirmekle mümkündür.

Sağlıklı ailelerin toplumun yapışması ve gelişmesindeki önemini ve yerini dikkate aldığımızda, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Sayın Şevket Yılmaz'ın deyişiyle (1) "AĞIR İŞÇİ" olan anaların önemi ve yeri kendiliğinden anlaşılır.

FARKLI YASAL DÜZENLEMELER

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "AYLIKSIZ İZİN" hakkını düzenleyen 108 nci maddesine göre, devlet memurunun bakmaya mecbur olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye gidecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinin birinin ağır bir kaza geçirmesi veya önemli bir hastalığa tutulması halinde, durumun raporla belgelendirilmesi şartıyla ve isteği üzerine memura 3 aya kadar izin verilebilmekte idi. 108'nci madde 12.5.1982 tarih 2670 sayılı kanunun 29. maddesi ile yeniden düzenlenerek diğer yenilikler yanında doğum yapan devlet memurlarına, istekleri üzerine en çok 6 aya kadar aylıksız izin verilebilmesi imkanı sağlanmıştır. Yine bahse konu 108 nci maddeye 2771 sayılı kanunun 2. maddesi ile eklenen bir fıkra ile aylıksız izinli sürelerin kesenek ve karşılıkları memur tarafından her ay T.C. Emekli Sandığına gönderilmesi halinde bu sürelerin emeklilik yönünden es-

ki derecelerinde değerlendirme imkanı tanınmıştır.

1475 sayılı İş Kanununun 70 nci maddesi, "ANALIK HALİNDE ÇALIŞTIRMA YASAĞI"nı düzenlemiştir. Madde 23.7.1983 tarih, 2869 sayılı kanunla değiştirilmiş ve istekleri halinde kadın işçilere, doğumdan sonraki 6 haftadan sonra 6 aya kadar ücretsiz izin verilebilmesi ve bu sürenin ücretli izin hesabında nazara alınmaması hususu getirilmiştir. Ancak Devlet Memurlarına tanınan aylıksız izin sürelerini emeklilik yönünden değerlendirebilmek için, bu sürele ait emekli keseneği ve karşılıklarını T.C. Emekli Sandığına gönderme hakkı gibi bir hak, doğum sonrası 6 aylık izin kullanan kadın işçiler için ilgili yasalarda yer almamıştır. Yani işçi annelerin bu izin süreleri emeklilik yönünden boşa gitmekte, dolayısıyla emeklilik süreleri uzamaktadır.

SONUÇ

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda zaman geçirilmeden yapılacak bir değişiklikle, 1475 sayılı İş Kanununun 70 nci maddesine göre doğumdan sonraki 6 haftadan sonra alınan 6 aylık ücretsiz izin süresinin, bu süreye ait maluliyet, yaşlılık ve ölüm sigortası primleri ilgililerce ödenmek suretiyle değerlendirilebilmesi sağlanmalıdır.

Bu değişiklik, Anayasamızdaki sosyal devlet ve eşitlik ilkesine uygun olacağı gibi, 111 sayılı uluslararası sözleşmeye de uygun düşecektir. Yine 8 Mart kadın hakları günü sebebiyle kadınların erkeklerle eşit haklar elde edebilme mücadelesinde, 2 ayrı statüde görevli kadınlar arasındaki farklılık giderilmek suretiyle bu yönde ileri bir adım da atılmış olacaktır. Her şeyin ötesinde ağır işçi olan ve hayatları yorgunluklarla geçen işçi annelere, geç de olsa bir farklılığın giderilmesi suretiyle saygı gösterilmiş olacaktır.

(1) Çalışan kadınlar 1. ulusal kurultayı 20-21/Mart/1989-İstanbul

Çevremizdeki Özürlüler :

ÇOCUKLAR

Prof. Dr. Yahya ÖZSOY
Anadolu Üniversitesi Öğretim Üyesi

ÖZÜRLÜ ÇOCUKLAR KİMLERDİR?

Özürlü çocuklar önce çocukturlar. Her zaman çevremizde, okullarda, 23 Nisan Şenliklerinde, TV çocuk topluluklarında gördüğümüz çocuklar gibi. Ama özürlü çocuklar, kendi akran gruplarından bazı özellikleri yönünden belirgin farklılıkları olan çocuklardır. Bunlardan bazılarının farklılıkları öylesine belirgindir ki, hiç uzman olmadan ve sokaktaki adamın kullandığı deyimlerle damgalanıverirler. kör, sağır, kekeme, saralı, çolak, topal, kötürüm, felçli, hastalıklı, anormal, hırsız, kaçak, geri zekâlı v.b. gibi. Bir kısmının farklılığı pek belirgin değildir. Ancak uzman incelemesi sonucu ortaya çıkar.

Farklılıkları ister belirgin olsun, ister incelemeye ortaya çıkarılsın, bunların büyüme, gelişme, topluma uyabilme ihtiyaçları akranlarından farklıdır. Bu ihtiyaçlarının doyurulması, karşılanması da farklı hizmet verilmesini gerektirir. Örneğin eğitim: Kör çocuğu bizim normal okullarda öğrencilerimiz için kullandığımız kitapta, araç gereçle eğitmemiz, birşeyler öğretmemiz mümkün değildir. Onlara özgü araç, gereç, yöntemlerle ve bu konuda yetişmiş özel öğretmenle ancak eğitilebilirler. Sosyal, kültürel, ekonomik yaşam içinde tıpkı eğitimde olduğu gibi özel düzenlemelerin yapılması gerekir. Diğer özür grupları içinde aynı durum söz konusudur.

ÖZÜRLÜ ÇOCUKLAR NEKADARDIR?

Özürlü çocukların sayıları kesin olarak bilinmiyor, ancak uluslararası oranlar kullanılarak, çağ nüfusuna göre hesaplama ile yaklaşık sayılar bulunabiliyor. Buna göre; 0-18 yaş arası özürlülerin yaklaşık sayıları şöyle görünüyor: Görme özürlüler 49.369; işitme özürlüler 148.092; konuşma özürlüler 863.869; ortopedik özürlüler 345.547; sürekli hastalığı olanlar 246.820; üstün zekâlı ve üstün yetenekliler(*) 493.639; geri zekâlılar 567.725; uyum güçlüğü olanlar 246.820; korunmaya muhtaç çocuklar 493.639 olmak üzere 3.455.475 çocuk özel eğitime ihtiyacı olan çocuklardır.

BU ÇOCUKLARIN NEKADARINA ÖZEL EĞİTİM VERİLMEKTEDİR?

Yukarıdaki üç milyonu aşkın çocuktan, 1988-1989 ders yılında, özel eğitim hizmeti verilebilenlerin sayısı yaklaşık olarak 30.000 kadardır. Tabii bu sayı çok düşündürücüdür. bu düşündürücülüğün içinde pek çok soru ve sorun yatıyor.

Özel eğitim hizmeti kapsamına alınamayan çocukların durumunda kesin olarak bilinmiyor. Bir kısmı evlerde. Bir kısmı sokakta, köprü altında. Bir kısmı dilendiriliyor. Bir kısmı okullarda. Ama bunlardan bazılarının özürlü olduğunu kimse fark etmiyor. Özürüyle büyümeye, öğrenmeye çalışıyor. Bir kısmının özürünün farkına varılmış fa-

kat ne yapılacağı bilinmiyor. Bir kısmı okula alın-
sın diye sıra bekliyor. Bazılarının büyükleri böy-
lesine çocuklara eğitim verildiğini bilmiyor. Bir
kısmı normal okullara başvurmuş, okullar kabul
etmeyince çaresizlik içinde kalmış. Bir kısmı
ocaklardan, yatırırlardan medet umularak dolaş-
tırılmakta. Öyle yada böyle bu çocuklar, çocuk-
luklarını dahi yaşayamamakta, ailelerine, çevre-
sine üzüntü, acıma, merhamet, şefkat, tikslenme,
korku, alay kaynağı olmaktadır.

BU ÇOCUKLAR NEDEN BÖYLE OL- MAKTADIR?

Neden pekçok. Bir kısım nedenler bireyin
kendinden kaynaklanır, bir kısmı çevreden kay-
naklanır. Çoğunlukla nedenler bireyin gelişim
aşamaları dikkate alınarak açıklanır. Doğum ön-
cesini, doğum anı, doğum sonrası gibi. Kalıtım,
beslenme, hastalık, yanlış tedavi, kazalar (her tür-
lüsü ve fakat illede trafik) eğitimsizlik, gelenek
ve görenekler genellikle özürlü hale gelmenin
belli başlı nedenleri olmaktadır.

ÖZÜRLÜ İLGİLİ BELLİ RİSK GRUPLARI VAR MIDIR?

Akraba evliliği yapanlar, gen bozukluğu
olanlar, hamilelik döneminde sağlık kontrolü
yaptıramayanlar, iyi beslenemeyenler, gerektiğin-
de tedavi imkanı olmayan ana babaların çocuk-
larının doğuştan özürlü olma ihtimali diğerleri-
ne oranla daha fazladır.

Evlerde yapılan doğum, ehliyetli ebeler ta-
rafından yaptırılan doğum, hastane ve sağlık ku-
rumlarına ulaşma zorluğu olan yerlerde meydana
gelen doğumlarda diğerlerine oranla doğum
anında özürlü olmak ihtimali daha fazladır.

Sağlık, beslenme koşulları yetersiz olan ev-
lerde, iklim ve diğer doğal durumlar uygun olma-
yan çevrelerde, kazalar için yeterli önlem alınma-
mış çevrede çocuk bakımı ve eğitimi konusun-
da yeterli düzeyde olmayan ailelerde, sosyo-
ekonomik düzeyi düşük olan ailelerde, sağlık,
sosyal kültürel yönlerden aile ve çocuklarda ye-
terli hizmet sağlayamayan çevrelerde büyüyen
çocukların özürlü olma ihtimali diğerlerine oranla
daha fazladır.

Yukarda sayılan yetersizliklerde maalesef
emekçilerde, kırsal kesimde ve geçeköndü sem-
tinde yaşayanlarda, dar ve sabit gelirlielerde da-
ha fazla görülmektedir. Yapılan araştırmalar, bü-
tün toplumlarda özürliülerin çoğunlukla bu kesim-
de görüldüğünü göstermektedir.

ÖYLEYSE NE YAPMALI

Sorun çok ve değişik. Çözümü de değişik.
Çözüm kolay değil güç. Çözüm kaynağı ve güç-
leri de dağınık. En kolay ve en doğru çözüm yo-

lu özürlü hale düşmeyi önlemektir. Bunun için-
de toplumun bütün güçlerinin iş birliği, güç bir-
liği yapması ve fakat belirli konularda iş bölümü
yapması gerekmektedir. Kamu kuruluşlarının dı-
şında kendi mensuplarının refahını sağlamak için
kurulmuş yasal örgütler, gönüllü kuruluş olarak
dernekler ve vakıflar bulunmaktadır. Bunların
hepsinin ne yapabileceklerine burada ayrıntılı
olarak yer vermek hem imkansız, hem gereksiz.
Bir örnek olarak, çok genel çizgileri ile işçi ör-
gütü olan TÜRK-İŞ ele alınacaktır.

TÜRK-İŞ'in üye olduğu Uluslararası İşçi Örgütü
olan ve kısa adıyla ILO diye bilinen örgüt
özürliülerle ilgili olan bütün uluslararası kuruluş-
ların çalışmalarına katılmakta, destek olmaktadır.
Örneğin 1988, 18-24 Eylül tarihleri arasında
Madrid-İspanya'da toplam toplam Dünya Körler
Birliği (WBU) ikinci genel kurulu raporunda, ILO
ile B statüsünde ilişki ve işbirliği içinde olundu-
ğu övgüyle dile getirilmektedir. Yine aynı toplan-
tıya, ILO'nun Özürliülerin Mesleki Rehabilitasyon
çalışmalarına ilişkin bir gelişim raporu sunulmuş-
tur. Bu bakımdan TÜRK-İŞ ülkemizde şimdiye ka-
dar, özürliüler konusunda yaptığı çalışmaları bi-
raz daha etkin ve yaygın hale getirebilir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, özürliü hale düş-
meyi önleme en çok üzerinde durulan konu ol-
maktadır. Özel eğitim alanında bu, önleme ve ko-
ruma diye kullanılmaktadır. Sağlıklı doğup, sağ-
lıklı büyümenin ötesinde, önleme denildiği zama;
herhangi bir nedenle meydana gelen özürün de-
recesini artırmama, hiç olmasa aynı düzeyde tu-
tabilme; çocuğun-yetişkinin özürliü duruma düş-
meden önce kazanmış olduğu becerileri kaybet-
tirmeme; çocuğun-yetişkinin özürliü olan özelli-
ği dışında kalan (kör ise diğer duyuları gibi) di-
ğer özelliklerinden en etkin, en sağlıklı biçimde
yararlanma kastedilmektedir.

Önleme için TÜRK-İŞ kendi mensuplarını il-
gilendirme ve bilinçlendirmeyi sağlayabilir. Dü-
zenlediği ve düzenleyeceği seminerler, mevcut
yayınları, gerekirse yeni yayınlar, diğer kurum ve
kuruluşların kitle iletişim araçlarından yararlan-
abilir.

Önleme, koruma, eğitim ve rehabilitasyon
konularında biryandan kamuoyu yaratma, bir
yandan baskı grubu oluşturmaya öncülük ve iş-
birliği yapma, bazan destek olma gibi çalışma-
lar yapılabilir.

(*) Üstün zekalı ve üstün özel yetenekliler de özel eğitim ihtiyacı
olan çocuklar olarak kabul edilmektedir.

Tüketici Hakları Günü dolayısıyla 15 Mart'ta Eskişehir'de yapılan toplantıda Tüketici Danışma ve Şikâyet Bürosunun çalışmaları hakkında bilgi verildi.

TÜRK-İŞ Tüketici Danışma ve Şikâyet Bürosu Başarılı Oluyor...

TÜKETİCİ HAKLARI GÜNÜ ESKİŞEHİR'DE KUTLANDI...

TÜRK-İŞ Eskişehir Tüketici Danışma ve Şikâyet Bürosu tarafından düzenlenen bir konferans ile 15 Mart Dünya Tüketici Hakları Günü kutlamaları gerçekleştirildi. Her yıl bütün dünyada kutlanan 15 Mart Dünya Tüketici Hakları günü nedeniyle büro tarafından dağıtılan basın bildirisinde, tüketici şikâyetleri ile ilgili şu bilgiler yer alıyor:

"21 Haziran 1986 tarihinden, 28 Şubat 1989'ya kadar geçen süre içinde büromuza 1013 tüketici şikâyeti yapılmıştır.

"21 Haziran 1986 tarihinden, 28 Şubat 1989'ya kadar geçen süre içinde büromuza 1013 tüketici şikâyeti yapılmıştır.

Alınan bu şikâyetlerden 982'si tüketici lehine çözümlenir-ker, 17 şikâyet tüketicinin haksız olduğu gerekçesiyle geri çevril-

mel gıda ve temizlik mallarından, 355 adedi ise giyecek ve ayakkabıdan, 52 şikâyet ise diğer ürünlerden dolayıdır."

- Eskişehir'deki TÜRK-İŞ Tüketici Danışma ve Şikâyet Bürosu, Uluslararası Tüketici Birlikleri Örgütü (IOCU) tarafından, tüketici için en verimli çalışma olarak gösterildi

miş, 14 şikâyet ise çeşitli korsan firmalarla ilgili olduğu için takip edilmektedir. Alınan tüketici şikâyetlerinin 215 adedi dayanıklı tüketim mallarından, 391 adedi te-

EN VERİMLİ ÇALIŞAN KURULUŞ

Uluslararası Tüketici Birlikleri Örgütü IOCU ise, TÜRK-İŞ'e gön-

derdiği yazıda TÜRK-İŞ Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosunun alınan tüketici şikayetlerinin % 97'sini tüketici lehine çözümlemesini "Büyük başarı" olarak nitelendirirken, bu konuda dünyadaki benzer örnekleri arasında en verimli kuruluş olduğunu açıkladı.

Genel Kurulunda imzalanan "Tüketicinin Korunmasında Temel Haklar" adlı deklarasyona uymadığını da belirtti.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, 15 Mart Dünya Tüketici Hakları Günü nedeniyle yayınladığı bu mesajında şunları söyledi:

• Büro, aldığı 1013 tüketici şikayetinin 928'ini tüketici lehine çözümlendi. Yüzde 97'lik başarı oranı, bu alanda dünyadaki benzeri çalışmalar arasında ilk sıraya getirdi.

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI ŞEVKET YILMAZ:

"HÜKÜMET TÜKETİCİYİ KORUMUYOR, FAKİR ÜÇ KEZ DAHA FAKİR DURUMUNA GELDİ"

Öteyandan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, 15 Mart Dünya Tüketici Hakları Günü nedeniyle bir mesaj yayınlarak "Hükümetin uyguladığı ekonomik politika sonucu ülkemizde tüketicilerin korunmasının zor olduğunu" söyledi. Yılmaz ayrıca hükümetin 9 Nisan 1985'te Birleşmiş Milletler

"Dünya'da yapılan fakirlik çizgisi hesaplamalarına göre, Türkiye'deki fakirlik çizgisi aylık 270 bin liradır. Yani aylık kazancı 270 bin liradan düşük olanları fakir saymak gerekiyor. Bu da, Türkiye'de halen geçerli asgari ücretin 3 katına eşit olduğuna göre, asgari ücretle çalışan bir işçi, üç defa daha fakir duruma düşmüş demektir. Tüketici denilen kitle, daha ziyade korunmaya muhtaç olan yönüyle, işçi-memur-esnaf gibi dar gelirli gruplardan teşekkül etmektedir. Aşırı hayat pahalılığı, en çok bu dar gelirli kitleleri etkilemektedir."

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Yılmaz, Türkiye'de tüketicinin korunmasına yönelik yeterli bir mevzuat olmadığını belirterek demeci ni şöyle sürdürdü:

"Aralarında Türk yetkililerinin de bulunduğu Birleşmiş Genel Kurulu, 9 Nisan 1985 tarihinde "Tüketicinin Korunmasında Temel Kurallar" adlı bir deklarasyon oybirliği ile kabul etmiştir. Bu deklarasyonda üye devletlerin tüketicinin korunmasına yönelik neler yapacakları belirtilmiştir. Ülkemizde ise, aradan 4 yıl geçmiş olmasına rağmen, bu konuda hiç bir şey yapılmamıştır. Ne bağımsız tüketici örgütlerinin kuruluşu desteklenmiş ne de konu ile ilgili mevzuat geliştirilmiştir. Hükümet bu konuda da uluslararası kuruluşlara verdiği sözü tutmamış, tüketicilerin örgütlenmelerini arka plana iterek, mağdur olmalarına yol açmıştır.

Tüketici yasası, konuya yıllarını vermiş öğretim üyeleri, uzmanlar ve çeşitli kuruluş temsilcilerinin biraraya gelmesi ile hazırlanmalıdır. Dar görüşlü ve dar kapsamlı bir yasa, faydadan çok zarar getirecektir. Tüketicinin korunması kavramı demokratik sistemin parçasıdır, bu parçanın olup, olmaması ülkede demokrasinin varlığı ile yakından ilgilidir."

İzmir'de düzenlenen Tüketicinin Bilinçlenmesi ve Güncel Sorunları toplantısı ilgi gördü

Tüketicinin Güncel Sorunları Konferansı'nda konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Yılmaz:

"Fiyat artışları, tüketicinin de üreticinin de belini bükmüştür"

TÜRK-İŞ/AAFLI ve Tüketici Koruma Birliği Vakfı tarafından İzmir'de Tüketicinin Güncel Sorunları adlı bir konferans düzenlendi. Açılışta bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz fiyat artışlarının tüketicinin belini büktüğünü belirten konuşmasında özetle şöyle dedi:

"Tüketici sorunları denildiğinde aklımıza hayat pahalılığı gelmektedir. Son on yılda yaşanan fiyat artışları tüketicinin de, üreticinin de belini bükmüştür. On yıl önce bize vad edilen ucuzluk ve refahı bir türlü yakalayamadık. Ortadirek sloganlar, ile iktidara gelenler, uyguladıkları ekonomik politika ile öncelikle ortadireği ortadan kaldırmışlardır. Ortadireğin erimesi sosyal çalkantılara yol açar. Dünya Bankası verilerine dayanarak ülkemizde yapılan fakirlik ücreti hesaplamalarının asgari ücretin üç katı olan 280 bin Türk Lirasına varması bunun en belirgin bir göstergesidir."

BALABAN “HER TÜRLÜ YASAK KALKSIN...”

TOÇOĞLU “ENFLASYONA SÖZLEŞME DAYANMIYOR...”

Demiryol-İş Adapazarı Şubesi'nin 3. olağan genel kurulu, 18 Mart günü yapıldı.

Genel kurulda söz alan misafir ve delegeler, çeşitli ülke ve işçi sorunları üzerinde görüşlerini dile getirdi.

Genel kurulu bir konuşma ile açan Başkan Enver Toçoğlu,

“Bir yandan; kamu kesimine muhatap sendikaların temsil ettiği ve bizim de içinde bulunduğu 600 bin kişiyi ilgilendiren önemli ilke kararlarının alındığı, tüm sözleşmelerde birlikte hareket edilmesinin kararlaştırıldığı bir ortamda, kongremizi yaparken, diğer yandan da siyasal iktidar ile kamu işverenleri sendikaları ve onların bağlı bulunduğu Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunun tepkilerinin sergilendiği günler yaşıyoruz.” dedi.

Toçoğlu, konuşmasının son bölümünde en iyi sözleşmenin bile enflasyon karşısında üç-beş ayda önemini kaybettiğine işaret ederek şunları söyledi.

“Sendikalardan siyasal iktidarı değiştirmeyi bekleyemezsiniz. Çünkü, bunun yolu sandıktan geçer. Birlik ve beraberliğimizi koruduğumuz sürece, aşamayacağımız engel yoktur. Hepimiz Adapazarı Demiryol-İş ailesinin birer ferdiyiz. Bu tabloyu değiştirmeye kimsenin hakkı yoktur.”

ORHAN BALABAN :
“SORUNLARIN KAYNAĞI 82 ANAYASASI..”

12 Eylül 1980'den buyana çalışma hayatında yaşanan çıkmazların genel bir değerlendirmesini yaparak konuşmasına başlayan

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan Balaban: “bugün karşı karşıya kalınan sorunların kaynağını 82 Anayasası ve bu temel çerçeve üzerine inşa edilmiş yasalar oluşturmaktadır” diyerek Genel Kurulda şu görüşleri dile getirdi.

“-Sorunlar ortadadır. Bu durumdan sendikaları sorumlu görmek ve sorunları yaratıcı gibi gösterilmesi son derece yanlıştır. TÜRK-İŞ, 1984'den beri programlı mücadele vermektedir. Bu mücadelenin uzun vadede sonuç vermesi, birlik ve beraberliğimizin korunmasına bağlıdır.

Türkiye işçi sınıfının önünde iki mesele vardır.

Bir, Demokrasi,
İki, Ekonomik çıkarların korunması mücadelesi.”

Orhan Balaban konuşmasının son bölümünde özetle şunları söyledi.

“1989 toplu sözleşmeleri komisyon tarafından koordine edi-

liyor. Müşterek hareket edildiği için, işverenin uzlaşmaz tutumu değişmezse, önümüzde YASAL GENEL GREV vardır. Greverlerde, hiç bir siyasal iktidar buna dayanamaz. Çalışanlar olarak, en yüksek vergi vermekteyiz. Bu vergilerle meydana getirilen tesis ve şirketleri hükümet yok pahasına satmaktadır. Sorunun asıl kaynaklarından biri budur. Türkiye'de bazı yasaklar kalktı. Önemli olan demokratik haklara sahip çıkmaktır. Biz bunun mücadelesini veriyoruz. Bugün muhtarın yasağı yok. Milletvekili seçilmesiyle ilgili yasak yok. Sendikacılar için neden yasak var. Fikir hürriyetinden yanayım. Benim demokrasi anlayışım budur. Toplumda her türlü yasak kalksın.”

Genel Kurulda yapılan seçimler sonunda Enver Toçoğlu yeniden Şube Başkanlığına getirilirken, Genel Sekreterliğe Mehmet Eyüp Yazıcı, Mali Sekreterliğe Ergün Atalay seçildiler.

Demiryol-İş Adapazarı Şube Genel Kuruluna katılanlar ve yeniden Şube Başkanlığına seçilen Enver Toçoğlu (küçük resim)

İKİLİ SENDİKALAR

MADEN İŞKOLUNDA BİRLEŞME ÇALIŞMALARI SÜRÜYOR

Aynı işkolunda kurulu sendikalar-
dan olan TÜRK-İŞ üyesi Türkiye
Maden-İş ve Genel Maden-İş Sendi-
kalarını aynı tüzel kişilikte birleşme-
leri doğrultusunda çalışmalar de-
vam ediyor.

13 Mart günü saat 10.30 da
TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yıl-
maz**'ın başkanlığında TÜRK-İŞ Yöne-
tim Kurulu üyelerinin katıldığı top-
lantıda, Türkiye Maden-İş ve Genel
Maden-İş yöneticileri biraraya geldi.
Toplantıda her iki sendikanın yöne-
ticileri, bir önceki toplantıda ele alı-
nan ortak tüzük hazırlama çalışma-
larına ilişkin olarak görüşlerini bildir-
diler. Toplantıda, her iki sendika,
önceden hazırlanan ortak ana tüzü-
ğü, kendi genel kurullarında kabul
ederek, birleşme çalışmasında bu-
lunması kararlaştırıldı.

SAĞLIKLI ŞEKİLDE BİRLEŞMENİN YAPILABİLMESİ İÇİN

Her iki sendikanın, aynı çatı al-
tında, tek tüzel kişilikte biraraya gel-
mesi yolunda yapılacak birleşme ça-
lışmalarının sağlıklı bir şekilde yapı-
labilmesi için, bu yönlü yapılan ça-
lışmalar ele alınarak, incelenmesi uy-
gun bulundu. Bunun için de hukuk-
sal bir boşluk doğmaması yönünde
girişimde bulunulması, kararlaştırıldı.

TMMOB PANELİ

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri **Çetin Göçer** yerel yönetim kurultayı çerçevesindeki panelde konuşmasını yapıyor

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri GÖÇER :

“BATILI ANLAMDA BELEDİYESİZLİK MESLEK KURULUŞLARININ KATILIMIYLA OLUR”

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Bir-
liği (TMMOB) tarafından düzenlenen
panelde konuşan TÜRK-İŞ Genel Mali
Sekreteri **Çetin Göçer** “Bir belde hal-
kının kendi sorunlarını çözmek için
seçtiği insanların belli yetkilerle donatımı
batıda doğarken, ülkemizde si-
yasal iktidar-belediye ilişkileri iktida-
rın inisiyatifi ile yönlendirilmektedir” dedi.

TMMOB'un Yerel Yönetim Kurulta-
yı çerçevesinde 2 Mart günü düzenlediği
“Yerel Hizmetlerin Yerinden Karşı-
lanmasında Meslek Kuruluşları” ko-
nulu panelde konuşan TÜRK-İŞ Genel
Mali Sekreteri **Çetin Göçer**, batılı anlam-
da yerel yönetim anlayışın yerleşmesinin
ancak esnafın, işçinin, meslek odalarının
katılımıyla sağlanabileceğine işaret ederek
şöyle dedi:

“YEREL YÖNETİMLERDE PLANSIZLIK HAKİM...”

“-Yerel yönetimlerde plansızlığın
hakim olduğu bir icraat sürdürülmek-
tedir. Gelişmiş ülkelerin belediyele-

riyle, bizdeki belediyeler karşılaştırıl-
dığında, son derece çarpıcı tablolar
gözlenmektedir. Sözü ettiğimiz ül-
keler belediyeleri, etkin kuruluşlar
olup, yasa koyma ve uygulamada belli
bir özerkliğe sahiptirler. Yaptırım gü-
cüne sahiptirler. Bir belde halkının
kendi sorunlarını çözmek için seçtiği
insanların belli yetkilerle donatımı ba-
tıda doğarken, ülkemizde siyasal iktidar
belediye ilişkileri iktidarın inisi-
yatifi ile yönlendirilmektedir. Örnek
gösterdiğimiz batıdaki uygulamayı ül-
kemizde yerleştirmenin tek yolu es-
nafıyla, işçisiyle, meslek odalarıyla kı-
sacası halkın temsilcileriyle yerel yö-
netimde yer almasıdır...”

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri **Gö-
çer**, belediyelerin işçi istihdamı açısından
batıda önem kazandığını belirttiğinden son-
ra ülkemizde 1580 sayılı yasa ile beledi-
ye gelirlerinin arttığını ancak, enflasyon
karşısında ezilen belediye işçisinin ücret-
lerini bile alamadıklarına işaret etti.

Yılmaz : "Ücretler Enflasyonun altında kalmıştır"

Özdeş : "Tarım İşçisi Sosyal güvenceden yoksun"

TARIM-İŞ Sendikası Başkanlar Kurulu 9 Mart günü Ankara'da toplandı. Toplantıda bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz kamuda başlayan toplu iş sözleşme çalışmaları hakkında bilgi verdikten sonra "kamu işveren sendikaları herhangi bir ücret önerisi getirmedikleri için uyumsuzluğa gidiyoruz. Mart ayında biten 328 bin 850 işçinin toplu sözleşmelerinin de uyumsuzluğa gitmek üzere olduğunu" söyledi.

ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI

Başkan Şevket Yılmaz özetle şöyle dedi:

"-Toplu sözleşmelerde birlikte hareket edilmesine başka soyad bulunmamalıdır. Birlikte hareket edilmesinin tek sebebi yerel seçim değildir. Biz, hükümetin alternatifi değiliz. Tüm örgütlerimizle sözleşmelerde birliktelikle hareket edilmesini yerel seçimlere bağlamak isteyenlere vereceğim cevap, 'Ya hesap bilmiyorsunuz, ya da kalemin elinde değil' olacaktır. Biz, birlikte hareket ederek, enflasyon altında kalan ücretleri bir hizaya getireceğiz. Nisan 1988'de yapılan zirvede Sayın Başbakan Özal'ın 'İşçiyi enflasyon altında ezdirmeyeceğiz' sözü yerine getirilmemiştir. Ücretler enflasyonun altında kalmıştır."

TARIM-İŞ GENEL BAŞKANI ÖZDEŞ'İN KONUŞMASI

Tarım-İş Başkanlar Kurulu toplantısını bir konuşmayla açan Genel Başkan Sabri Özdeş, "Son 10 yıl içinde siyasal, ekonomik ve sosyal alanda gerçekleştiril-

TARIM-İŞ Başkan Kurulu toplantısına katılan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz ve Yönetim Kurulu Üyeleri TARIM-İŞ yöneticileri ile

len yapısal değişikliklerle egemen kılınan ortam içinde dar ve sabit gelirlerin karşı karşıya bırakıldıkları haksızlık apaçık ortadadır" dedi.

Tarım ve orman işçilerinin sorunlarına da işaret eden Tarım-İş Genel Başkanı Özdeş özetle şöyle konuştu:

"Tarım ve orman işçilerinin İş Kanunu dışında bırakılmaları hiçbir haklı gerekçeyle dayandırılmaz. 1475 sayılı İş Kanunu'nun 5, 33 ve geçici 4. maddeleri değiştirilerek tarım ve orman işçilerinin de bu kanun kapsamına alınması en azından Anayasamızın eşitlik ilkesine göre kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu noktada tarım işçileriyle ilgili düzenlemelere ısrık tu-

tan çağdaş bir örnek olarak Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)nün 141 sayılı Sözleşmesine işaret etmek istiyorum. Bu sözleşmede yer alan asgari güvencelere Türk tarım işçilerinin de kavuştuğunu görmenin mutluluğunu bir gün bizim de tadacağımızı ümit etmek isterim.

Tarım işçilerinin yıllar yılı yasal güvenceden yoksun bırakılmış olmalarının yalnızca tarım işçileri sendikalarının sorunu olduğu görüşüne de kesinlikle katılmıyorum. Haksızlığın ortadan kaldırılmasında başta TÜRK-İŞ olmak üzere tüm sendikal kuruluşların dayanışma ve desteğine olan gereksinimi burada bir kez daha dile getirmek istiyorum."

Mart 1989 Gıda Harcaması

• *Özal'ın ekonomiden sorumlu olduğu 1980'den buyana mutfakta fiyatlar 31 kat arttı..*

• *Mart'89 da dört kişilik bir ailenin asgari gıda harcaması 240 bin 399 liraya yükseldi..*

Hayat pahalılığının önemli bir göstergesi mutfak.. İnsanların yaşamı için gerekli olan gıda ne olmalıdır? Ne oranda gıda harcaması yapmaları gerekir?

TÜRK-İŞ, Araştırma Merkezi, Mart 1989 ayı için bir ailenin gıda harcamasını tespit ederek, yaptığı çalışmayı açıkladı. Aşağıda Ankara'da yaşayan 4 kişilik bir ailenin yapması gereken gıda harcamasına ilişkin yapılan araştırmayı sunuyoruz.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları gıda merkezleri ile semt pazarları dikkate alınarak, her ay periyodik olarak yapılan hesaplamalara göre, Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin Mart 89 ayında yapması gereken gıda harcaması tutarı bir önceki aya göre 2235 TL artarak 240.399.- TL. ye ulaşmıştır. Aile bütçesinde önemli bir orana sahip olan gıda harcamalarındaki artışın devam etmesi çalışanları olumsuz şekilde etkilemektedir. Bilindiği gibi çalışanların satın alma gücünde zaman içinde meydana gelen değişimin nedeni büyük ölçüde fiyat artışlarına bağlıdır.

Aşağıdaki tabloda farklı yaş gruplarına sahip Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin yapması gereken asgari gıda harcaması yer almaktadır.

Mart 1989'da gıda harcamasındaki artışta bir yavaşlama olması yaklaşan yerel seçimler nedeniyle temel ihtiyaç maddelerine yapılacak zamların ertelenmesi, aynı zamanda geçtiğimiz aylarda mevsim koşullarının elverişsizliği nedeniyle sebze de görülen yüksek fiyat artışlarının mevsim normallerine dönmesi olarak açıklanabilir.

Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere Mart 1988/1989 arasın-

daki oniki aylık gıda harcaması artışı 88.125.- TL. dir. Dikkati çeken bir nokta da, Özal'ın ekonomiden sorumlu olduğu 1980'den bu yana asgari gıda harcaması 7.877.- liradan 240.399 liraya ulaşarak 31 kat artmasıdır. ANAP'lı Özal'ın iktidara geldiği Ocak 1984'te 29.609 lira olan gıda harcaması ise 8.1 kat artarak bugünkü düzeyine ulaşmıştır.

Bugünkü siyasal iktidarın yönetiminde olduğu dönemde uygulanan ekonomik politikalarla enflasyon kontrol altına alın(a)mamış, temel gıda maddelerinde yüzde 1163'lere ulaşan fiyat artışları çalışanların gerçek ücretlerini azaltmış ve bunun sonucunda da halkın büyük çoğunluğunun yaşam düzeyleri gerilemiştir.

Asgari ücretin bugün aylık net 85.266.- TL. olduğu ülkemizde asgari ücret almakta olan bir işçi, ailesinin gıda harcamasının yanında bu ücretle yapılması zorunlu konut, ulaşım, sağlık, eğitim, vb. ihtiyaçlarını da karşılamak zorundadır. Kaldı ki, bir işçinin yalnızca gıda harcamasını karşılayabilmek için 85 gün çalışması gerekmektedir. Bu durum işçinin karşı karşıya bırakıldığı çıkmazı gözler önüne sermektedir.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI

	Ocak 1980	Mart 1988	Mart 1989
— Yetişkin işçi için	2.685.-	51.480.-	81.576.-
— Yetişkin kadın için	1.754.-	32.370.-	51.111.-
— 15-19 yaş grubu erkek çocuk için	2.070.-	41.733.-	65.373.-
— 4-6 yaş grubu çocuk için	1.368.-	26.691.-	42.339.-
TOPLAM	7.877.-	152.274.-	240.399.-

Kozaklı'dan (Türkiye'den) Almanya'ya Göçün Sebepleri ve Göçü Önleme Tedbirleri

Doç. Dr. FARUK ANDAÇ

Erciyes Üniversitesi
Öğretim Üyesi

Geçen Sayıdan Devam.

F- SAĞLIK:

İlçeye bağlı sağlık tesisleri;

— Kozaklı ilçe merkezinde bir sağlık ocağı,

— Kalaycık köyünde bir sağlık ocağı,

— Karahasanlı kasabasında bir sağlık ocağı,

— Karasenir kasabasında bir sağlık ocağı.

İlçeye bağlı bölgelerde görev yapan sağlık personeli;

Sağlık ocaklarında görevli 5 hekim,

Serbest çalışan 1 hekim,

Serbest çalışan 1 diş tabibi,

Sağlık ocaklarında çalışan 2 hemşire, 10 ebe-hemşire.

Ençok rastlanan hastalıklar:

Solunum enfeksiyonu, ishal, barsak paraziti, anemi v.s.

H- KAPLICALAR:

İlçe merkezinde yüksek debili, sıcak, şıfali çok sayıda su kaynağı bulunmaktadır. Bunların 12 tanesinin analizi yapılmış olup ancak işletilen kaynak sayısı üçtür.

Bu sıcak su kaynaklarından genellikle hamam olarak yararlanılmaktadır. Ayrıca bahçe sulamasında da yer yer kullanılmaktadır.

Kaplıca suyunun ramatizma, cilt, kadın hastalıkları, siyatik vs. hastalıklara iyi geldiği ayrıca içilerek hormonal ve iç ifrazat faaliyetlerini artırdığı bilinmektedir.

II- BÖLGEDE İSTİHDAMI SAĞLAMAK İÇİN ALINMASI GEREKLİ TEDBİRLER:

A- GENEL DEĞERLENDİRME:

Bölgede nüfus artış hızı çok yavaştır. 1960 da 22.257, 1965 de 22.838, 1970 de 25.602 ve 1985 de 27.773 dür. Buna göre 1970-1985 yılları arasında nüfus artış hızı % 1 dir. Halbuki Türkiye genelinde bu hız % 25 dir.

Km² başına düşen nüfus sayısı da Türkiye geneline göre çok azdır. Türkiye ortalaması 65.9 iken, bu bölgede 35.2 dir.

Bu azalma eğitimde de görülmektedir. 1986-87 ders yılında okullarda öğretim gören öğrenci sayısı 5.456 iken 1987-88 ders yılında 5.416 ya düşmüştür.

Bölgede nüfus artış hızının ve nüfus yoğunluğunun az olmasının, eğitim yapan sayısının gittik-

çe azalmasının sebepleri; bölgenin, nüfusunun geçimini sağlayacak ekonomik imkanlara henüz elverişli olmamasından ileri gelmektedir.

İç Anadolu bölgesinin istihdam bakımından en az gelişmiş bölgelerinden birisi olan Kozaklı ilçesi, esasen gelişmeye en müsait imkanlara sahip bir bölgede yer almaktadır. Ancak bu imkanlardan bugüne kadar yararlanma fırsatı bulunamamıştır. Bu sebepten de halen bölge nüfusunun % 17 si (4758 kişi) yurtdışında çalışmaktadır. Geri kalan nüfusun büyük bir kısmında her yıl bölge dışına göç etmektedir. İstihdam imkanlarından yararlanma fırsatı bulunabildiği takdirde çalışmak amacıyla bölge dışına göçler azalacak ve hatta geri dönmeler başlayacaktır.

B- BÖLGENİN İSTİHDAM DURUMU:

Nüfusun büyük bir kısmının bölgeden her yıl göç etmelerinin başlıca sebebi; bölgede geçimini sağlayacak ekonomik kaynakların sınırlı olmasıdır. Bölgede sanayi ve ticaret henüz gelişmemiştir. Halen 1000 Kadar kamu sektöründe ve 1500 kadar kişi esnaf ve sanatkar olarak özel sektörde çalışmaktadır. Nüfusun diğer kalan kıs-

mı geçimini tarla ziraatçılığı ile sağlamaktadır.

Bölgenin ziraatçılığa elverişli düz arazisi bulunmasına rağmen (575 km²), bunun ancak her yıl 138 km² lik bir kısmı ekilmekte, diğer kısmı nadasa bırakılmaktadır.

Çevrede sulama imkanının olmaması ve arazinin çorak olması zirai verimi azaltmaktadır.

Tabii bitki örtüsü itibariyle bozkır alanlardan oluştuğundan civarda hayvancılıkta yapılamamaktadır.

Bu durumda bölgede istihdam katkıda bulunacak en büyük imkan; Kozaklı ilçe merkezinde bulunan yüksek debili, yaz-kış 95 C° sıcaklıktaki çok sayıdaki şifalı sıcak su kaynağıdır.

C- JEOTERMAL ENERJİ TEKNİĞİNİN İSTİHDAM YARATICI ALANLARDA KULLANILMASI:

Jeotermal enerji tekniğinin istihdamı artırıcı birçok alanlarda kullanılması mümkündür.

1- Turizm Alanında:

Turizmde, doğal şifalı su kaynakları (kaplıcalar, ılıcalar, içmeler, çamur banyoları v.b. gibi), sağlık ve tedavi aracı olarak önemli yer işgal etmektedirler. Kozaklı ilçesi bu bakımdan termal turizmne çok müsait bir bölgededir. Kaplıca suyu hem içilerek ve hem de banyo yapmak suretiyle şifa vermektedir. Civarında Sarıkaya, Boğazlıyan, Hacıbayram gibi kaplıca merkezleri bulunmaktadır.

Ancak, mevcut dinlenme ve tedavi tesislerinin yetersiz, personelin eğitimsiz olması nedeniyle turizm bu bölgede gerektiği şekilde gelişmemiştir. Kaplıcaya gelenlerin hemen hemen hepsi yerli turistler olup, miktar itibariyle çok azdır. Halbuki dinlenme ve tedavi tesislerinin ve personelin geliştirilmesiyle hem gelecek yerli turistlerin sayısı artacak hemde yabancı turistlerinde gelmesine vesile

olacaktır. Her yıl 400.000 yabancı turistin ziyaret ettiği Kapadokya bölgesine 100 km. uzaklıkta olan Kozaklı kaplıcalarından yabancı turistlerin hiçbir bilgisi bulunmamaktadır. Kapadokya bölgesine gelen turistlerin Kozaklı kaplıcalarını da gezmeleri sağlanabilirse bölgenin turizm değeride gelişmiş olacaktır.

Bölgede turizmin gelişmesiyle istihdam istihdam gelişmiş olacaktır. Bölgede turizmin gelişmesi için gerekli tedbirler;

a- Tesisler açısından:

Bölgede yeterli miktarda ve hijyenik kurallara uygun tedavi ve dinlenme tesisleri bulunmamaktadır. Tedavi ve dinlenme tesislerinin sayısını artırmak ve hijyenik kurallara uygun şekilde kurulmasını sağlamak için müteşebbisler teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

b- Personel açısından:

Bölgede turizme hizmet verebilecek bilgi ve beceriye sahip personel bulunmamaktadır. Bunun için bölgede turizme hizmet verebilecek personel eğitimi başlanmalıdır. Açılacak olan Sağlık Personeli (masaj, fizik tedavi, diyet v.s.) ve Turizm Personeli (aşçı, garson, otel işletmecisi v.s.) gibi konularla ilgili kurslar bölgede istihdamı artıracaktır.

2- Ziraat Alanında:

Bölgede arazi çorak olduğundan hem verim az olmakta ve hemde ekilen arazi miktarı azdır. Halbuki bölgede sulama, toprak ıslah işlemlerine ve kaplıca sularından sulamada ve seracılıkta yararlanmaya hız verilebilirse, hem ziraat alanında istihdam edilen personel sayısı artmış olacak ve hemde ziraatten elde edilen ürün miktarı artmış olacaktır.

Bunun için bölgede seracılık, ziraat tekniği, ziraat aletleri bakımı ve tamiri gibi konularla ilgili

kursların açılması istihdamı artıracaktır.

Bölgede hayvancılık gelişmemiştir. Çiftlikler şeklinde hayvancılık ve buna bağlı hayvansal ürünler üreten sanayi kuruluşlarını teşvik etmek ve desteklemek gerekir. Buna ait kursların açılmasında istihdam açısından yararlı olacaktır.

3- Sanayii Alanında:

Bölgede sanayi ile ilgili hiçbir tesis bulunmamaktadır. Halbuki büyük bir potansiyele sahip olan sıcak su kaynaklarından sanayii alanında da yararlanılabilir. Özellikle buhara ve sıcak suya ihtiyacı olan alet ve makinaların kullanılması büyük bir enerji tasarrufu sağlanmış ve istihdam yaratılmış olacaktır.

SONUÇ:

İstihdam sağlayan sanayii, turizm, ziraat gibi kaynaklardan henüz mahrum olan Kozaklı ilçesi, sıcak su kaplıcaları ve içmeleri sayesinde bölgede istihdam yaratacak imkana sahiptir. Ancak, bu kaplıcalardan yararlanma imkanlarının meydana gelebilmesi için dinlenme ve tedavi tesislerinin kurulması, ziraat tekniğinin iyi öğrenilmesi, seracılığın geliştirilmesi, sıcak su ile ilgili sanayi tesislerinin kurulması v.b. gibi faaliyetlerin özendirilmesi, teşvik edilmesi ve kredilerle desteklenmesi gerekir.

Diğer taraftan da eğitilmiş eleman temin edilmesi için sağlık, ziraat, turizm alanlarında istihdam edilmek üzere kısa süreli kurslar açılarak eleman yetiştirilmelidir.

Böylece yurtdışından geriye dönmeye istekli Türk çocuklarının Kozaklı Bölgesinde istihdam edilme imkanı bulunmuş ve bölgeden dışarıya göç etmeler önlenmiş olacaktır.

TÜRK İŞÇİSİ KÖLE GİBİ

Aralarına katılmak için çırpındığımız Ortak Pazar ülkelerinin işçileri yanında Türk işçileri köle gibi kalıyor. Türk işçisi, aylık kazancından bir kilo et parası ayıramazken, Avrupa ülkelerinde işçiler, etiy-le, sütüyle her gıdayı alıp rahatça geçiniyorlar.

Ortak Pazar'ın en kalabalık nüfusa sahip ülkeleri olan İngiltere, Fransa ve Almanya'da işçiler ev kirasından eğlencesine kadar her ihtiyaçlarını eksiksiz sağlayabiliyorlar. Oysa, Türkiye'de bir işçi, aylık kazancıyla karnını bile zor doyurabiliyor.

Türk işçisinin, Avrupa ülkelerinin işçileri karşısındaki işler acısı durumunu rakamlar bütün çıplaklığıyla ortaya koyuyor. Türkiye'de bir işçi, bir kilo et parasını 7 saat 38 dakikada kazanırken, İngiliz işçisi 61, Alman işçisi 66, Fransız işçisi ise 99 dakikalık emeğinin karşılığıyla bir kilo et alabiliyor.

Türk işçisi bir renkli televizyon parasını 1593 saatlik emeğinin karşılığında kazanırken, İngiliz işçisinin 50, Alman işçisinin 98, Fransız işçisinin ise 177 saatlik emeği bir renkli TV almaya yetiyor.

Ülke	1983 yılında	1988 yılında
1 kilo ekmek için		
İngiltere	14 dak.	9 dak.
Almanya	14 dak.	12 dak.
Fransa	17 dak.	16 dak.
Türkiye	23 dak.	45 dak.
1 kilo et için		
İngiltere	1 saat 29 dak.	1 saat 1 dak.
Almanya	1 saat 22 dak.	1 saat 6 dak.
Fransa	1 saat 50 dak.	1 saat 39 dak.
Türkiye	4 saat 22 dak.	7 saat 38 dak.
Bir çift ayakkabı için		
İngiltere	7 saat 45 dak.	5 saat 45 dak.
Almanya	6 saat 45 dak.	6 saat 30 dak.
Fransa	15 saat 30 dak.	17 saat 30 dak.
Türkiye	29 saat 23 dak.	71 saat 22 dak.
Bir televizyon için		
İngiltere	34 saat	50 saat
Almanya	19 saat	98 saat
Fransa	54 saat	147 saat
Türkiye	289 saat	1593 saat

(BUGÜN)

DPT Raporu:

Gelir Bölüşümü Çalışanlar Aleyhine..

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) raporunda, hükümetin izlediği ekonomik politika ile çelişen saptamalara yer verildi. DPT raporunda, Türkiye'de fiyat artışının tırmanmasının, gelirini fiyatlarla birlikte arttıramayanların aleyhine gelir bölüşümünü bozduğu kaydedildi. Ücretlerin düşük olmasının işgücünün verimini azaltacağı da belirtilen raporda, KİT ürünlerine yapılan zamların enflasyonu körüklediği, bu zamların en alt düzeyde tutulması gerektiği savunuldu.

Altıncı beş yıllık kalkınma planı hazırlık çalışmaları için kurulan Gelir ve Refah Politikaları İhtisas Komisyonu'nun "fiyat artış oranının yeniden tırmanışa geçmesi, gelir bölüşümünü, gelirini fiyatlarla birlikte arttıramayan kitleler aleyhine daha da bozmaktadır. Bu durum Türkiye'de görülmektedir" denildi. Raporda şu görüşlere yer verildi:

TÜRK PARASININ DEĞER KAYBETMESİ FİYATLARI ARTTIRIYOR...

Türk Lirası'nın yabancı paralar karşısında hızla değer kaybetmesi, fiyat artış oranını yükseltici bir etki yapmaktadır. Türk Lirası'nın dış değişim değerini, diğer önemli amaç olan ihracatı arttırmak için sürekli bir biçimde düşürmek gerekir. Bir yandan yeterli olmayan sınai üretimin ihracatı artırılmak istenirken, diğer yandan iç piyasaya sunulan ürünlerin arzı azalmaktadır. Para arzındaki genişleme, fiyatların artışında diğer bir etkidir. Parasal genişleme ihracatı özendirmedi, sonra da kamu kesimi açıklarının karşılanmasında kullanılmaktadır. Sonuçta yatırımlar ve üretim azalmaktadır.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDE SON DURUM

(29 Mart 1989 tarihi itibarıyla)

● TÜRK-İŞ'e bağlı 32 sendikanın toplu iş sözleşme çalışmaları sürüyor. TÜRK-İŞ Araştırma Bölümü'nün sendika genel merkezlerinden sağladığı bilgiler ışığında yaptığı çalışmaya göre, görüşmesi devam eden, uyuşmazlıkta bulunan işyerleri ile grev kararı aşamasında olan ve grev uygulaması sürdürülen işyeri, sendika ve işçi sayıları aşağıdadır:

		İşçi Sayısı	
A. GÖRÜŞMELERİ DEVAM EDEN TİS'LER			
SENDİKA	İŞYERİ	İŞÇİ SAYISI	
T. MADEN-İŞ	İrfan Pazarköylü	25	
	Türker İzabe	14	
	Elaş Madencilik A.Ş.	168	
	Gediz Madencilik A.Ş.	445	
	Gediz Soylu Kömürleri A.Ş.	408	
	Çoban Madencilik	279	
	Kömür İşletmeleri	438	
	Alçılar Maden A.Ş.	82	
	Komümental Madencilik A.Ş.	258	
	Demir Eksport A.Ş.	184	
TEZKOOP-İŞ	Tarım, Orman ve Köyleri Bakanlığı Destekle-		
	me Genel Müdürlüğü	220	
	MEGSB II Müdürlükleri	63	
	Çukurova Üniversitesi	123	
	Spor-Toto	555	
	Selçuk Üniversitesi	41	
	Değişik İşyerleri	750	
	Tubitak	1022	
TEKSİF	Müstakil işyerleri	1000	
PETROL-İŞ	Değişik 14 işyeri	786	
	Petrol Ofisi ve Bağlı işyerleri	4597	
	EtiBank Boraks ve Asit Fb.	1201	
TEKGIDA-İŞ	Değişik 72 işyeri	20.000	
	Tekel İşletmeleri Genel Md.lüğü	55.000	
TARIM-İŞ	İstanbul Valiliği Özel İdare Fidan Md.lüğü	95	
AĞAÇ-İŞ	İnra İnşaat	70	
	Acarlar Ticaret San.	18	
	Tekirdağ Ağaç Sanayi	300	
SELÜLOZ-İŞ	Muhtelif 13 işyeri	1500	
BASIN-İŞ	Başbakanlık Basımevi	165	
	Merkez Bankası Matbaa	92	
	DMO Basın Müessesesi Md.lüğü	179	
	Devlet Kitapları Md.lüğü	364	
	Milli Eğitim Basımevi	414	
	Gameda Ltd.Şti.	369	
	Atlas Ofset Matbaacılık Sanayi A.Ş.	101	
	Türksan Kağıt Kaplama Sanayi	26	
	Karayolları Gn.Md.	42	
	DSİ Basım ve Foto Film Md.	101	
ÇİMSE-İŞ	İstanbul Porselen Sanayi A.Ş.	600	
	Betoya A.Ş.	600	
	Yüksel İnşaat A.Ş.	50	
	Kızılırmak Kiremit Fabrikası	20	
	Oyak Kutlutaş A.Ş.	150	
	Zöhre Yıldız Kiremit Fabrikası	50	
	Şahin Kiremit Fabrikası	75	
TÜRK HARB-İŞ	MSB, Jandarma Genel Komutanlığı Sahil Gü-		
	venlik Komutanlığı	36.876	
BELEDİYE-İŞ	Belediye İşyerleri	3.800	
	Belediye İşyerleri	12.990	
TES-İŞ	DSİ	40.504	
	TEK	39.975	
	EİEİ	1.170	
	İller Bankası	994	
SAĞLIK-İŞ	T.Denizcilik Kurumu Hastanesi	97	
DEMİRYOL-İŞ	TCDD	30.891	
DERİ-İŞ	Kazh Çeşme Grubu Sözleşmesi	2.600	
BASİSEN	Arap-Türk Bankası	300	
TÜRK-METAL	Egemen A.Ş.	54	
	Erendemir Demir Mamulleri	16	
	Özakdemir San.Tic.	27	
	Matasan Mak. San.	90	
	Plasmak Plastik Mak.San.	76	
	Kale Oto Radyatör San.	633	
	Balkan Elektrik San.	45	
	Balkan Kollektör San.	12	
	Balkan Motor San.	50	
	Demir Çelik San.	105	
	Gökta A.Ş.	14	
	Ege Demir Çelik San.	920	
	Süperpar Otomotiv San.	72	
	Aysan Debriyaj San.	199	
	İzmir Elektronik San.	285	
	Hema Traktör San.	187	
	Üçler Yedek Parça San.	49	
	Yeşilyurt Demir Çelik San.	56	
	Aysan Makina San. A.Ş.	176	
B. UYUŞMAZLIK AŞAMASINDA OLANLAR			
PETROL-İŞ	Değişik 16 işyeri	1.955	
	Tüpraş	3.435	
	Sümerbank'a bağlı işyeri	795	
	MKE Barut Fabrikası	1.184	
	TPAO	4.260	
	Kiplaş'a bağlı 44 işyeri	7.536	
	Tekel Kibrit Fabrikası	300	
TEKGIDA-İŞ	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	38.500	
ÇİMSE-İŞ	Yıldız Kiremit A.Ş.	24	
	Göksan Mermer Fabrikası	50	
	Söğüt Reflektör Mat.A.Ş.	150	
	Fega A.Ş.	181	
	Koyunlu Cam Fabrikası	39	
	Özgür Tuğla Fabrikası	150	
YOL-İŞ	Karayolları Genel Müdürlüğü	34.646	
	Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü	72.000	
	DLH	2.000	
	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	8.671	
T.MADEN-İŞ	EtiBank	10.000	
	Özdemir Antiman	326	
	Karadeniz Bakır İşl.	2.097	
TÜRK METAL	MKE	15.060	
	EtiBank	6.152	
	TZDK	3.230	
	Gemesan A.Ş.	36	
	Depaş A.Ş.	35	
	Detaş A.Ş.	27	
	Uyar Bakırcılık	12	
	İşbir Elektrik San.	109	
	Dökyol A.Ş.	54	
	Sevil Boru Profil	180	
	Merlin Cerin A.Ş.	60	
SAĞLIK-İŞ	Denizli Yetiştirme Yurdu (YHK)	30	
	İstanbul Surp Agop Hastanesi	30	
	Polis Emekçileri Derneği (YHK)	70	
	Verem Savaş Derneği Ankara	64	
	Bulgar Hastanesi	30	
TOLEVİS	Muğla Deniz Kulübü	95	
	A. Osman Sönmez Restorant	80	
	Sönmez Gıda Sanayi	55	
TÜMTİS	Emek İnşaat ve İşletme A.Ş.	100	
KOOP-İŞ	Türkiye Denizcilik İşletmesi Gn.Md.lüğü	800	
TEZKOOP-İŞ	Maliye ve Gümrük Bakanlığı	95	
	İlksan Genel Müdürlüğü	63	
BASİSEN	Şark Sigorta	120	
	Denizcilik Bankası	633	
	Turizm Bankası	12	
	Northstar Sigorta	15	
ŞEKER-İŞ	Türkiye Şeker Fab.	37.500	
BELEDİYE-İŞ	Belediye İşyerleri	8.836	
T.DENİZCİLER	T. Denizcilik İşletmesi	7.000	
	DB. Deniz Nakliyat	3.500	
BASS	Ziraat Bankası	200	
LİKAT-İŞ	T. Denizcilik İşletmesi	3.500	
DOKGEMİ-İŞ	T. Gemi Sanayi	5.000	
TARIM-İŞ	T. Şeker Fabrikaları Genel Müd.lüğü Sarmısaklı		
	ve Alpullu D.Ü.Ç.	264	
	Vakıflar Gen. Müd.lüğü İşl.Md.lüğü	47	
AĞAÇ-İŞ	Meslek Lisesi Düzce (YHK)	15	
C. GREV KARARI ALINAN TİS'LER			
SENDİKA	İŞYERİ	İŞÇİ SAYISI	KARAR TARİHİ
AĞAÇ-İŞ	ORÜS	5.000	16.3.1989
TÜRK METAL	Ernaş Endüstriyel San. A.Ş.	213	13.3.1989
	Taç Madeni Eşya San. A.Ş.	102	3.3.1989
TOLEVİS	Turizm Bankası	2.100	
TÜMTİS	Uluslararası Nakliyat Ltd.Şti.	11	
ÇİMSE-İŞ	Betonel A.Ş.	16	16.3.1989
T. MADEN-İŞ	T.Demir Çelik İşl. Genel Md.lüğü	1927	20.3.1989
	Yeni Çelik Kömür ve Mad. A.Ş.	2000	20.3.1989
	Yaşar Arı Krom	59	27.3.1989
PETROL-İŞ	Plastaş Plastik Sanayi	150	23.3.1989
	SSK İlaç Fabrikası	115	23.3.1989
BASIN-İŞ	Tısduruk Matbaası	292	7.3.1989
KRİSTAL-İŞ	T. Cam San. İşv. Sendikasına bağlı		
	4 işyeri	555	13.3.1989
D. DEVAM EDEN GREVLER			
SENDİKA	İŞYERİ	İŞÇİ SAYISI	BAŞLAMA TARİHİ
PETROL-İŞ	Akdeniz Gübre Sanayi/Mersin	677	25.1.1989
	Keban Holding Plas. San. A.Ş.		
	Elazığ	127	14.2.1989
	Dostel Alüminyum	102	7.3.1989
SELÜLOZ-İŞ	Motif Duvar Kağıtları/İzmit	50	30.10.1987
TÜRK METAL	Ege Yağ Keçeleri Sanayi/İzmir	95	22.11.1988
	Ten Metal Mad. Mutfak Alet Sanayi		
	İzmir	105	3.1.1989
	Dostaş Düzce/Bolu	56	1.2.1989
	Eskişehir Eşcelik Döküm San.	55	21.3.1989
	Ege Dökümcülük San.	26	20.3.1989
AĞAÇ-İŞ	Elsan A.Ş./Niğde	60	1.8.1988
	Yonsan Ağaç Sanayi/Manisa	100	9.1.1989
DERİ-İŞ	Albıy Ayakkabı Sanayi/İstanbul	300	8.2.1989

MPM'nin 28'inci Genel Kurulda bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, verimlilik kavramının milli bir hedef olarak benimsenip, hayata geçirilmesini istedi.

MPM Başkanlığına Emin Kul Seçildi

Milli Prodüktivite Merkezi 28'inci genel kurulu 30 Mart Perşembe günü yapıldı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, genel kurulda yaptığı konuşmada, verimlilik kavramının milli bir hedef olarak benimsenip, hayata geçirilmesini istedi.

Genel Kurulda, Milli Prodüktivite Merkezi'ne uzun yıllar hizmet vermiş olan yöneticileri plaket verildi. TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, 22 yılı aşkın hizmeti karşılığında Devlet Bakanı **Mehmet Yazar**'dan plaketini aldı.

İşçi kesimi adına MPM yönetiminde hizmet veren eski yöneticilerden **Halil Tunç**, **Kaya Özdemir** ve **Orhan Erçelik**'e de plaketleri verilirken, Ankara dışında bulunan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu**'nun plaketini kendisine gönderildi.

YENİ YÖNETİM KURULU SEÇİMİ

Kesimler adına yapılan konuşmalar ve eleştirilerden sonra, yönetim kurulu oybirliğiyle ibra edilerek yeni yönetim kurulu seçimine geçildi.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri **Emin Kul** asıl üye olarak 87 geçerli oyun tümünü alırken, işçi kesimi adına yedek üye olan TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma

Sekreteri **Orhan Balaban** da aynı oyu olarak seçildi.

Yönetim Kurulunun kendi arasında yaptığı görev bölümünde, **Emin Kul** MPM Başkanlığına getirildi.

İşveren kesiminden **Nazım Düzen-**

li Başkan Vekilliğine, Türkiye Ziraat Odaları Birliğinden **Hüseyin Ateş** de Genel Saymanlığa getirilirken, Hükümet kanadından **Ali Aydın Dündar** ve **Erdil Baruoğlu** ile Odalar Birliğinden **Güngör Yener** de üye olarak görev aldılar.

Genel Kurulda Milli Prodüktivite Merkezine uzun yıllar hizmet veren yöneticilere plaket verildi. Resimde TÜRK-İŞ Başkanı Yılmaz'a Devlet Bakanı Yazar tarafından plaket verilirken.